

UNIVERSITAS

80 ÅR MED
TASSEN!

Norges største studentavis

Utgave 20 årgang 80

www.universitas.no

Torsdag 10. september 2026

Nyhet s. 6

– **Autoritært**
SPLID OM OSLOMET-
PROSJEKT

Nyhet s. 4–5

GEN Z-AKTIVISTER
MØTTES I NORGE

Nyhet s. 14–15

SYV VASKEMASKINER
PÅ 600 STUDENTER

Nyhet s. 12–13

LEDER OG KOMMENTAR

UNIVERSITAS

Ansvarlig redaktør:	Ingemar Stirling Gundersen
stirlingingemar@gmail.com	901 70 672
Nyhetsredaktør:	Ella Jørgenvåg Svendsen
eljs@hotmail.no	941 27 058
Fotosjef:	Shilan Sari
Desksjef:	Emilie Sveinsson
Nettredaktør:	Emil Kvebæk Øvretveit

Uttegner:	Maria Mogens Bø
Uttegner:	Emilie Sveinsson
Uttegner:	Thea Ugland Engen
Uttegner:	Fabian Lenschow
Uttegner:	Emil Kvebæk Øvretveit
Deskjournalist:	Åsne Skeie
Korrektursjef:	Mia Huse

Daglig leder:	Maryam Amini
Besøksadresse:	Moltke Moes vei 33
Post:	Boks 3 Blindern, 0313 Oslo
Epost:	universitas@universitas.no
Nettside:	www.universitas.no

Hvor går smertegrensen?

Ingemar Stirling Gundersen,
Ansvarlig redaktør

Det skjer mye i studentnorge jeg kunne skrevet lederartikkel om denne uken.

Jeg kunne skrevet en kritisk leder om hvordan personer med ADHD blir nektet opptak til Politihøgskolen. Jeg kunne skrevet en positiv leder om det samlende prosjektet Oslomet har innført, der ansatte og student er lesere samme bok. Jeg kunne også vært irritert på at Norges første sørgeperiode har gjort at politikere ikke uttaler seg om selv ukontroversielle saker til oss i media. Og hvordan en ganske grunnløs debut av dette har skapt mer polarisering og debatt, enn mindre.

Det var tanken inntil jeg natt til tirsdag våknet til over 500 kommentarer med usaklig hets mot avtroppende AUF-leder Gaute Skjervø på Facebook. I forrige utgave av Universitas kunne man nemlig lese om hvordan Skjervøs studietid var. Hvordan han diskuterte med meningsmotstandere, og hvordan han var optimistisk rundt kommende generasjoner. En sak uten brennhete politiske temaer, kontroverser og andre ting som kan

fremstå provoserende.

Der Facebook-komentarene våre som oftest er siviliserte og saklige, ble det nå en arena for uoppdragne, rabiater mennesker langt over studiealder. Jeg kan ikke si dette med sikkerhet, men jeg tviler på at middelaldrende mennesker, ikke bosatt i Oslo, leser Oslos studentavis inn og ut, uke etter uke.

Mange vil kanskje mene at å ta opp hetsen mot Skjervø er en åpen dør å sparke inn, men at trol-

hets, er det derimot en betent sak man for alvor må diskutere.

Skjervø har selv tatt opp den hete diskusjonen rundt å stenge kommentarfelt til nyhetsmedium på sosiale medier som Facebook. Det er vanskelig å ikke gi Skjervø rett når en sak om hans studietid genererer en drittstorm fra folk som mest sannsynlig ikke vet hvilken avis de leser.

Flere nyhetsredaktører og kommentatorer kaller Skjervøs forslag autoritært og et brudd på ytringsfriheten. Er det en nødvendighet for ytringsfriheten å holde et kommentarfelt på Facebook åpent? Argumentet om ytringsfrihet holder ikke vann og baserer seg tilsynelatende på en argumentasjon om at aviser nærmest har publiseringsplikt på Facebook. For hva er vitsen? Hvorfor skal vi bruke ti-mesvis på å moderere et kommentarfelt der alt bare er usaklig hets, helt urelatert til artikkelen?

At trollet sprekker i lyset, er en myte når det gjelder tastaturkrigerne

let sprekker i lyset, er en myte når det gjelder tastaturkrigerne. Når et vanligvis sivilisert kommentarfelt til en studentavis florerer av middelaldrende tastaturkrigere, er kampen tapt for lenge siden. Universitas er ikke et riksmiddeum med millioner av lesere som fanner alle krierer og kroker av Norge. Når ikke en gang vi kan skrive en gladsak om Skjervø uten at vi tiltrekker oss et rabiater vepsebol av

Arkivaren

Er du sur?

Ja! Ikke sånn synd på meg-sur, men hverdagssur. Kaffen er kald. Toget forsinka. Avslag på søknaden. Håret er fett. Skriver ikke det jeg skal, leser ikke det jeg skal. Noen på universitetet må ha vært sure før meg? Nei? Hverken søkeordene «sur», «gretten», «sint» eller «rasende» gir resultater i Universitas' digitale arkiv. Ingen å speile seg i. Ingen å heve seg over. Faen. Fuck. Ai? Jo? Der! Føkk! Føkk hele skiten! Denne grinebitne anmeldelsen fra 2009 går meta og slakter en enda mer grinebitne tegneserie. Jeg smiler.

Universitas, 14.01.2009

Slakt meg

Gleden er kortvarig. Den sure anmeldelsen er ferdiglest, og Erlend Loe dukker opp i søkeresultatene. I 2013 hadde han fått nok av Universitas' «eplekjekke fjomper i 20-årene». Vi studentjournalister bruker i altfor stor grad anmelder-seksjonen «til å briljere og anvende store ord og krasse vendinger for å bli synlige selv», mente Loe. Au. Heldigvis for meg er denne notisen for liten til å komme i arkivet. Og heldigvis for Loe og arkivet har vi på side 4 i denne ukas utgave intervjuet en som er sur på ekte. Det er ikke narsissistisk språkonani. Lover.

Universitas, 20.03.2013

Arkivaren av Åsne «suring» Skeie

- Universitas er en avis for og av studenter for lærestedene tilknyttet Studentsamkipnaden SiO.
- Universitas arbeider etter Vier varsom-plukens regler for god pressesikk.
- Universitas støttes av Velferdstinget, som står uten redaksjonelt ansv.

ILLUSTRASJON: ØIVIND HOVLAND

Lønnsomt selvbedrag

UiO bidrar flittig til grønnvaskingen av vår mørkeste næring.

Klima

Theo Odegard,
journalist hos Universitas

Skredet i Himalaya har begravd tusenvis av mennesker i Nepal og Tibet, en type katastrofe forskere lenge har koblet direkte til tinende permafrost og global oppvarming. Samtidig kunngjorde Equinor, Aker BP og Vår Energi denne uken at de går sammen om å lete etter olje og gass på flere felt. Samme uke fikk Equinor den nest største boten i norsk selskapshistorie for langvarig forurensning på Mongstad, utslipp Økokrim mener kunne kostet liv.

Midt oppi dette har Universitetet i Oslo (UiO) giftet seg med nettopp Equinor gjennom Akademiaavtalen. UiO har gjennom avtalen fra 2024 mottatt over 50 millioner kroner fra Equinor, øremerket til forskning på blant annet «bærekraftig energiomstilling». Universitetets ledelse har svart for seg ved å peke på at de har en «pragmatisk tilnærming», og at oppsidene ved samarbeidet er større enn ulempene. Men pragmatisme for et universitet som underviser i bærekraft forutsetter et minimum av moralsk ryggrad. Equinor beviser denne uken at holdningen til ledelsen er tynn suppe.

Det er ikke første gang UiO samarbeider med aktører med dypt problematisk virksomhet. Det har aksepten for universitets-samarbeidet med israelske institusjoner gjennom Horizon Europe vist. Forskjellen

er at universitetet selv grønnvasker Equinor, samtidig som oljegiganten investerer stadig mer i fossilt og mindre i fornybart.

Den Grønne Studentbevegelsen har krevd at UiO ikke fornyer avtalen i 2029, og kommer med to konkrete krav: at oljeselskapene slutter å lete etter mer olje, og at

norske universiteter blir oljefrie. Universitetet legger til rette for bedriftspresentasjoner, casekonkurranser og professor II-stillinger til Equinor-ansatte, og gir selskapet akkurat det de trenger: utseendet til en ansvarlig aktør, og et godkjentstempel til å fortsette å lete.

Jeg har selv kjent på et motargument som jeg ikke greier å riste av meg: Vi lever jo alle av oljepenger i dette landet! Studielånet kommer fra et statsbudsjett der 26 prosent kommer fra oljefondet. Folketrygden, pensjonene, sykehusene – alt støttes i ytterste konsekvens opp av det samme fondet Equinor fyller opp. Hva hjelper det å nekte millionene til klimaforskning når man selv lever av et system som næres av den samme

fremover. Fortellingen om at fremtidig velstand krever fortsatt leting er en fortelling oljeselskapene vil at vi skal tro på.

For det andre opphever ikke det at man selv er del av et system, plikten til å protestere mot det. Den tyske filosofen Rosa Luxemburg argumenterte for over hundre år siden for at det ikke er en selvmotsigelse å kritisere kapitalismen, selv om man er en del av den. Hun pekte også på noe som er lett å kjenne igjen i dag: at kapitalismen trenger stadig ekspansjon, og at krig er et drivstoff. Geopolitisk usikkerhet og konflikt har nemlig gitt norske oljeselskaper akkurat det skjoldet de trenger. Leting fremstilles som solidaritet med våre allierte og som energisikkerhet, ikke profit. Det som ble solgt som et midlertidig unntak har en tendens til å bli permanent, lenge etter at krisen har lagt seg. Abolisjonistene visste at hele den vestlige økonomien ble støttet opp av slavehandelen. Likevel var det riktig å kjempe mot den, selv om mange i samfunnet ville tape økonomisk på det. At noe lønner seg, har aldri vært et moralsk forsvar for å la det fortsette.

Poenget med å kreve at UiO ikke fornyer Akademiaavtalen eller at studenter roper ut mot et nytt oljefelt midt i en klimakatastrofe, er ikke at det alene stanser oljeindustrien. Det er at institusjoner som UiO, som ønsker et bærekraftig image, må slutte med grønnvasking som bidrar til klimakrisen, uansett hvor mye penger som følger med. Skredet i Himalaya er bare ett av mange varsler om hvilken verden Equinors letingsvirksomhet bidrar til å forme.

At noe lønner seg, har aldri vært et moralsk forsvar for å la det fortsette

pengestrømmen?

Det er et ærlig spørsmål, men det er ikke et argument for passivitet. For det første er det påvist at velferdsstaten ikke ville lide noen dramatisk svekkelse om vi stoppet videre leting etter ny olje og gass. Avkastningen, ikke nye innskudd, bærer velferden

Nyhetsredaktør: **Ella Jørgenvåg Svendsen**
eljs@hotmail.no 941 27 058

NYHET

Slutt å teikne Afrika mindre

På fredag vedtok FNs generalforsamling eit nytt verdskart. Hitil har vi vore vane til Mercator-projeksjonen, originalt utvikla for navigasjon. Samstundes, bles den opp landa nære polane og krympar landa rundt ekvator.

No er FN-landa tilslutta eit nytt kart som skal representere land meir representativt. Eit eksempel på skeivheita i storleik i Mercator-projeksjonen er at Grønland ser ut til å vere på storleik med det afrikanske kontinent. I realiteten er Afrika 14 gan-

gar større.

Det var Togo som fremma den ikkje-bindande resolusjonen på vegne av Den afrikanske union. Heile 164 land som stemte for forslaget, med berre ei stemme imot, nemleg USA. I ein begrunnelse seier USAs representant Yaryna Ferencevych at forslaget føyer seg inn i «eit radikalt ideologisk prosjekt». USA er eit av landa som sjølv krympar på det nye verdskartet.

Eple-Emil

Professor kritiserer «ideolo

I håp om å styrke demokratiet skal Oslomet få studenter og forelesere til å lese samme bok. UiO-professor reagerer på prosjektet, som han kaller «woke».

Oslomet

Tekst Mille Kolbergsrud Espeland og Albert Randsborg
Foto Kanum Hovland og Sigrid Ewing

Som en del av forskningssatsingen «Et slitesterkt demokrati» skal Oslomet oppfordre ansatte og studenter til å lese samme bok. Planen er å lese to bøker i året, og de starter med *Hør her'a* av Gulraiz Sharif, som skildrer minoritetsmiljøet i Oslo. Universitetet gir bøkene til studentene gratis, men stiller ingen krav til deltagelse i satsingen. Likevel møter satsingen hard kritikk.

Demokratibygging

Kristin Skare Orgeret leder satsingen. Hun er professor ved Institutt for journalistikk og mediefag ved Oslomet, og mener satsingen skaper både fellesskap og leseglede.

– Det er lurt å øve seg på å være uenige om ting. Målet er å skape en felles arena hvor man diskuterer noe sammen, sier hun.

– Hvorfor er det noen sammenheng mellom et slitesterkt demokrati og å lese den samme boka?

– Det handler om å lage noen felles møtepunkter, noe vi har mindre av i et mer fragmentert samfunn. Vi knytter sammen temaene i boka til bokbad, forskermøter og diskusjoner om hvordan vi kan gjøre demokratiet vårt mer motstandsdyktig.

– Et offerperspektiv

Opplegget er ikke unikt for Oslomet. Flere universiteter har lignende prosjekter, blant annet har Det humanistiske fakultet på Universitetet i Oslo (UiO) «Hele HF leser!». Ideen om at et helt universitet skal samles rundt én bok, får derimot professor i fysiologi ved Universitetet i Oslo Kristian Gun-

SJEFEN: Kristin Skare Orgeret er ansvarlig for bokprosjektet og tror det kan styrke demokratiet.

dersen til å reagere.

– Det er lett å se at en slik kampanje kan få ideologiske overtoner, sier han.

Han kaller opplegget autoritært og skriver i et Facebook-innlegg at han ville brent boka på Universitetsplassen om hans eget fakultet hadde innført det samme. Reaksjonen ble sterkere da han så hvilken bok som var valgt.

– Det er en ungdomsbok, og den korte betegnelsen på innhol-

det er «woke». Jeg tror valget av bok er ment å være oppdragende fra universitetets side. Det er naivt å tro noe annet.

Boka handler om en norsk-pakistansk familie på Oslos østkant, og skildrer forventninger til kjønn, kultur og identitet. Sentralt står lillebroren Ali, som ønsker å bytte kjønn.

– De er fattige. Det er, så vidt jeg har skjönt, en transperson eller noen som er på vei i en sann

tilstand. De er mørke, de er fremmedkulturelle, og de sliter med sin identitet i forhold til majoriteten. En sann interseksjonell offerforståelse ville jeg kalt woke.

– Det er jo viktige temaer. Hvorfor reagerer du på det?

– Jeg har ikke noe imot at identitetspolitikk diskuteres, men reagerer på at alle ved universitetet skal få den samme inngangen til temaet. Vi snakker om 26 000 mennesker hvis alle skulle være

med på det, sier Gundersen og viser til antallet studenter på Oslomet.

– Men du sier jo du vil brenne boka? Var det bare en sterk formulering?

– Det var nok mer en formulering. Trolig ikke så taktisk av meg heller, da det distraherer fra det sentrale poenget. Men på samme måte som at noen reagerer instinktivt på bokbrenning, reagerer

Målet er å skape en felles arena hvor man diskuterer noe sammen

Kristin Skare Orgeret, professor ved UiO

jeg instinktivt på at alle skal lese én bok.

– Ideologisk framstøt

Gundersen tror ikke boka vil virke samlende eller avpolariserende. Snarere tvert imot.

– Boka tar opp veldig kontroversielle ting. Når et flertall av førstegangsvelgerne stemmer Frp, må vi spørre hvordan de opplever en sann bok. Dette er et ideologisk framstøt fra universitetet.

– Hva tenker du om at prosjektet er en del av satsingen «Et slitesterkt demokrati»?

– Nei, det måtte være for å slite på demokratiet da, flirer Gundersen. Han mener Orgerets faglige interesse for temaene i boka også gjør prosjektet mindre demokratisk.

– Hun er jo både ideologisk og fagmessig opptatt av det boka handler om. Mitt inntrykk er at hun har valgt denne boka mer eller mindre alene. Det er ikke veldig demokratisk.

Orgeret avviser at hun har valgt boka alene eller på et slikt grunnlag, og hun forteller at styringsgruppen for «Et slitesterkt demokrati» diskuterte flere mulige bøker før de landet på *Hør her'a*.

– Avgjørelsen var basert på en blanding av lengden på boka, temaene den tar opp og hvordan den gjør det, og at forfatteren ville komme på bokbad og signering, sier Orgeret.

Demonstrasjonar mot ytre høgre

I Santiago i Chile førre veke tok hundrevis av studentar og innbyggjarar til gatene. Dei protesterte mot eit møte for ein allianse av politiske parti og organisasjonar på ytre høgre frå Latin-Amerika og Spania. Dei siste åra har latinamerikanske land tatt ein politisk vridning mot høgre, og blant dei frammøtte var mellom anna

den argentinske motorsagpresidenten Javier Milei.

Videoer frå Instagram viser kaos i gatene der demonstrantar blir møtt med vannkanonar og tåregass av politiet. Den nye presidenten i Chile, Jose Antonio Kast, er den mest høgreorienterte presidenten Chile har hatt sidan diktato-

ren Augusto Pinochet regjerte på 70- og 80-talet. Derfor benytta dei også mogelegheita til å opponera mot politikken til deira eiga president, som blant anna har kuttat støtta til utdanning.

– Det som er klart er at denne regjeringen eigentleg ikkje veit kva studentane tenkjer, seier ein student til den chilenske

avisa El Pais på Instagram.

Samtidig heidra dei ytre-høgre leiarane den nye politiske retninga i latinamerikanske.

– Desse nye leiarne jobbar utretteleg for å gjenoppretta fridom og velstand, sa Kast på møtet.

Potetskrella

ogisk» prosjekt på Oslomet

FORNØYD: Oslomet-student Dagni Myrene (24) synes kampanjen er genial.

KRITISK: UiO-professor Kristian Gundersen mener Oslomet-prosjektet er ideologisk motivert.

Frivillig deltagelse

Orgeret kjenner godt til kritikken fra Gundersen. De har allerede rukket å diskutere temaet på NRKs Dagsnytt 18. Hun mener kritikken faller på sin egen urimelighet.

– Dette er jo et helt frivillig tilbud til dem som vil. Man står helt fritt til å både lese boka, like den eller mislike den og la være å lese den eller ikke ta den imot i det hele tatt.

– Dette er på ingen måte noe forsøk på hjernevasking eller på å være autoritær. Det er snarere et tilbud for studenter og ansatte ved Oslomet som har lyst til å delta i en slags stor leseklubb.

Orgeret sier at leseklubben har fått positive tilbakemeldinger.

– Noen studenter har til og

med sagt at utspillene til Gundersen faktisk motiverte dem til å lese boka.

– Så du synes ikke dere blander dere inn i hva studenter leser på fritiden?

– Nei, dette er et helt frivillig tilbud og man kan velge å lese eller la være.

Samhold mellom studenter

Dagni Myrene (24) studerer for å bli bibliotekar på Oslomet. Hun beskriver kampanjen som genial og var motivert til å delta så fort hun hørte om prosjektet.

– Jeg synes kampanjen er fin i seg selv, uansett hvilken bok som er valgt.

Myrene kjenner til kritikken til Gundersen, men sier seg ikke enig.

– Av dem jeg har snakka med, har alle opplevd hele kampanjen

En stor del av det å lese bøker er å få et innblikk i andres verdener

Dagni Myrene (24), bibliotekarstudent

som positiv. Jeg har kun hørt noe negativt fra ham, sier hun og fortsetter:

– Jeg har ikke akkurat fått inntrykk av at Gundersen har lest boka selv. Den handler om livet til

helt vanlige folk og kunne godt ha vært en sann historie. Når jeg tenker på ordet «woke», ser jeg i hvert fall for meg noe litt mer ekstremt.

Myrene sier at bokvalget sikkert kunne blitt kritisert uansett hvilken det hadde vært.

– Målet med kampanjen er jo ikke å være politisk, men å skape samhold mellom folk. En stor del av det å lese bøker er å få et innblikk i andres verdener, så det hadde vært kult om neste bok handlet om noen som er helt annerledes.

Veien videre

Universitetet kjøpte først inn 2500 kopier av boka, men måtte fort

kjøpe 1000 til for å møte etterspørselen. Orgeret setter pris på populariteten og håper boken blir et samtaleemne blant studentene.

– Hvis man synes den er veldig bra, kan man gi den til noen man liker, og hvis man synes den er veldig dårlig, kan man gi den til noen man ikke liker så godt.

En bok skal leses i semesteret. Styringsgruppen for «Et slitesterkt demokrati» har allerede begynt å planlegge neste.

– Jeg oppfordrer de på Oslomet som vil, til å komme med innspill til hva de synes burde være neste bok.

– Det blir sikkert mange meninger om det også. Det er jo et vanskelig valg, men den blir noe helt annet. Det kan vi love.

VARSLINGSSAK MOT PROFESSOR: Forelesninger avlyst

I sommer sirkulerte det kraftige anklager mot ham i sosiale medier. Nå skal ikke jussprofessoren holde noen forelesninger ved universitetet til høsten.

UiO

Tekst Andreas Nesbø og Erik Aubert
Foto Shilan Sari

Under en pågående varslingssak mot en professor ved Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo (UiO) er det nå avgjort at professoren ikke skal holde noen av forelesningene han egentlig var satt opp til i høst.

I tillegg har professoren bedt om fritak fra sine verv ved instituttet. Dette fremkommer i en rekke e-poster Universitas har fått innsyn i.

Facebook-kontrovers

I en Facebook-gruppe for beboere i en av Oslos studentbyer var professoren i sommer gjenstand

for flere alvorlige anklager. Det ble blant annet hevdet at han var inne på området på kveldstid og kikket inn gjennom vinduene til studentboligene.

Universitas har lagt frem anklagene for den nevnte professoren. Han ønsket ikke å kommentere saken.

I en video fra gruppen som Universitas har sett, blir professoren også konfrontert med anklagene. I videoen benekter ikke professoren å ha gjort det.

Universitas vet ikke om den aktuelle varslingssaken har sammenheng med disse anklagene.

Kjapp behandling

Studentene på ett av emnene professoren skulle undervise i fikk den 20. august en melding i Can-

vas om at samtlige av hans forelesninger ville erstattes av forelesningsopptak.

Dette var imidlertid bestemt allerede en uke tidligere. Det viser en e-post fra dekanen til emneansvarlig datert 12. august. I samme e-post takker dekanen for at emneansvarlig har funnet en erstatting til kursene.

Selve varselet ble mottatt av fakultetet 28. juli, opplyser de til Universitas. Undervisningsaktivitetene var altså besluttet avlyst rundt to uker etter selve varslingen.

Det juridiske fakultet understreker at varsleren ikke er student ved fakultetet.

Universitas har valgt å anonymisere professoren av hensyn til den pågående varslingssaken.

Psykiske lidelser kan holde studenter unna praksis

ARKIVFOTO: JONAS SANDBOE

SJELDNE, MEN VIKTIG: Marianne Lund Buset er seniorkommunikasjonsmedarbeider på Politihøgskolen og forklarer at det er få saker om psykiske helseplager, men at de er svært viktige.

Politihøgskolen gjør det enklere å holde psykisk syke studenter tilbake fra praksis. Leder for Politiets fellesforbund for studenter er positiv til endringen.

Politihøgskolen

Tekst Ask Bjelvin

I sommer skrev Khrono om et høringsforslag på Politihøgskolen om å gjøre det mulig å holde studenter med psykiske lidelser tilbake fra praksis. Nå er regelendringen på plass.

– Erfaringer fra de siste årene har vært at flere studenter, ikke mange, har psykiske lidelser, og at disse har blitt avdekket i forbindelse med andre studieår under praksisen, sa Anne Kristine Aure, avdelingsleder for utdanningsseksjonen ved høyskolen til Khrono i sommer.

«Tidligere praksis var at studenter først fikk tildelt praksisplass og startet på praksisstudiet, også hvis det var tvil om studentenes helsesituasjon.»

Det skriver Marianne Lund Buset, seniorkommunikasjonsmedarbeider på Politihøgskolen i en e-post til Universitas.

Hun forklarer videre at dersom det oppsto tvil knyttet til studentens helsesituasjon, var det den lokale politimesteren som måtte trekke

politimyndigheten studenten trenger for å gjennomføre praksisen. Etter endringen vil denne myndigheten ligge hos Politihøgskolen.

«Forslaget til endringer i studieforskriften innebærer at Politihøgskolen selv kan vedta å utsette eller avbryte praksisstudiet i andre studieår hvis det oppstår tvil om studenten kan gjennomføre praksisstudiet på en fullverdig måte.» opplyser Buset.

Hun peker på at tidligere praksis og regelverk har vært tungvint og lite heldig:

«Både for studentene selv, for politidistriktene som har studentene i praksis og for Politihøgskolen.» forteller Buset og legger til:

«Endringene foreslås blant annet av hensyn til studentene selv, for å bidra til at de, der det er mulig, får nødvendig tid til å bli friske, unngår avbrutt praksisstudium og oppfyller vilkåret for permisjon etter universitets- og høyskoleloven.»

Positiv

– Politihøgskolen kan jo selvfølgelig foreslå at du selv tar permisjon, men hvis de avslutter praksisåret og sier at dette ikke er noe for deg, så ryker

jo hele bacheloren, sier Adrian Isaksen, leder for Politiets Fellesforbund for Politistudentene.

Likevel synes han det er en bra endring.

– Jeg ser det som positivt for både Politihøgskolen og de studentene som blir påvirket av det, sier Isaksen.

Han tror det blir mindre belastning på den studenten som utsettes for det å bli tatt ut, og at det blir en enklere prosess.

– Du tror ikke det vil gjøre det

både fysiske krav, egnethetsvurdering og medisinske krav. I politiets retningslinjer står det at noen diagnoser er diskvalifiserende. Blant disse er pågående psykisk lidelse eller alvorlig sinnslidelse, som bipolar affektiv lidelse, schizofreni, ADHD, ADD og alvorlige personlighetsforstyrrelser.

Tidligere historikk med en rekke psykiske lidelser krever også ekstra dokumentasjon. Hvis det er fare for tilbakefall kan tidligere angst, depresjon, traumer eller

Hvis de avslutter praksisåret og sier at dette ikke er noe for deg, så ryker jo hele bacheloren

Adrian Isaksen, leder for Politiets fellesforbund Politistudentene

for lett å utestenge studenter?

– Nei, det tror jeg ikke. Jeg har tillit til at Politihøgskolen gjør gode vurderinger, og at de har egne leger som tar en vurdering når det trengs.

Strengt krav

Politihøgskolen har strenge opptakskrav. Søkerne må oppfylle

spiseforstyrrelser før til avslag.

Aspergers syndrom og Tourettes syndrom diskvalifiserer også, hvis ikke en spesialisterklæring gir grunnlag for annen vurdering.

– Poenget med at man har det opptakskravet, er at man både må være fysisk og psykisk robust, sier Isaksen.

– Forskning viser at et vanlig

PSYKISK HELSE: Adrian Isaksen, leder for Politiets fellesforbund for Politistudentene, synes det er bra at politiet fokuserer mer på psykisk helse.

menneske står i tre til fire traumatiske hendelser i løpet av hele livet. En operativ betjent står i mellom 300 til 400 hendelser i løpet av sin karriere, påpeker han og legger til:

– Uansett hvor fysisk og psykisk robust man er, vil det alltid være risiko når man kommer ut i arbeidslivet og har jobbet litt, at det vil være en slags belastning.

– For Politihøgskolen sin del så er jo målet å forebygge at du får noen inn i politiet som allerede har en psykisk plage.

Kunnskapsdepartementet overkjører UiO med ny

FOTO: Jesper Solomon

PERSONLIG: Professor Maja van der Velden er bekymret for at sensitive personopplysninger kan komme på avveie.

Kunnskapsdepartementet har pålagt UiO å bytte ut sitt egenutviklede digitale identitets- og tilgangssystem. Avgjørelsen har blitt møtt med kritikk og bekymringer for ansatte og studenter personvern.

Personvern

Tekst Torkil Eldegard Heie
Foto Emil Kvebæk Øvretveit & Jesper Solomon

Den statlige IT-leverandøren Sikt bestilte identitets- og tilgangssystemet Felles IAM i 2019. Målet var at systemet skulle tas i bruk av alle norske universiteter og høyskoler, noe som har møtt sterk kritikk. Personopplysningene som Felles IAM samler inn, lagres på et datasenter i Stockholm, og driftes av det amerikanske selskapet Amazon Web Services (AWS). Det betyr at amerikanske myndigheter i teorien kan kreve innsyn i personopplysningene til studenter og ansatte.

Før sommeren skrev Morgenbladet at Kunnskapsdepartementet (KD) pålegger UiO å bytte ut Cerebrum med Felles IAM. I Morgenbladets dekning av saken kommer det frem at flere ansatte ved UiO er kritiske til pålegget. De er bekymret for personvern, store økonomiske kostnader og at norsk digital kompetanse vil bli svekket.

Personvern

Maja van der Velden er professor i informatikk ved UiO. Hun har engasjert seg i debatten om digital suverenitet i flere år, og reagerer sterkt på pålegget fra KD. Hun frykter at personopplysninger kan

Det nye systemet

- + Identitets- og tilgangssystemer er en type programvare som lagrer personopplysninger og sørger for at rett person får tilgang til rette systemer. Systemene bruker alt fra innlogging på Canvas til opplåsning av universitetsbygg.
- + Cerebrum er UiOs egenutviklede og nåværende tilgangssystem som driftes i samarbeid med NTNU.
- + En rekke høyere utdanningsinstitusjoner har tatt i bruk det nye systemet Felles IAM, men UiO og NTNU har beholdt Cerebrum.

Kilde: Vestibulum, SIT, EU

entet ytt IT-system

komme i feil hender.

– Morgenbladets reportasjer og spørretimer i Stortinget viser oss at personopplysninger som fødselsnummer, postnummer, e-postadresser, mobilnummer og IP-adresser er tilgjengelige i Felles IAM, sier hun.

Van der Velden er bekymret for at disse opplysningene til UiOs studenter og ansatte vil lagres på en server hvor amerikanske myndig-

data enn det som først var kjent, sier hun.

Hun peker på at forsknings- og høyere utdanningsminister Sigrun Aasland (Ap) først opplyste Stortinget om at kun telefonnummer og e-postadresser utleveres. Dokumenter Morgenbladet fikk innsyn i viste imidlertid at langt flere opplysninger hentes ut.

– Det er alvorlig at Stortinget er feilinformert og at amerikanske myndigheter kan få tilgang til blant annet fullt navn, mobilnummer og aktivitets- og bruksdata til studenter og ansatte ved UiO, sier Nyholt.

Aasland innrømmet til Morgenbladet at informasjonen var «upresis og mangelfull» etter

Den amerikanske staten kan kreve at selskaper leverer inn sensitive personopplysninger

Maja van der Velden, professor i informatikk

heter har tilgang.

– Den amerikanske staten kan faktisk kreve at amerikanske selskaper deler sensitive personopplysninger, og Sikt kan ikke hindre at dette skjer siden de ikke drifter serveren der informasjonen lagres.

Sikt opplyser over e-post til Universitas at AWS ikke har ikke tilgang til personopplysninger i Felles IAM.

«Det er heller ingen hos leverandøren som kan hente ut personopplysninger som en del av vanlig arbeid, men leverandøren drifter løsningen og har de rettighetene det krever», skriver de.

Hun sikter til at den amerikanske kongressens justiskomité tidligere i år bestemte at en rekke store teknologiselskaper måtte oversende informasjon om samtalen de hadde hatt med EU-byråkrater om digitale regelverk. Dette gir dem juridisk rett til å innhente opplysningene.

Stortingsrepresentant Hege Bae Nyholt (R) deler van der Veldens bekymring.

– Sigrun Aasland har nylig forklart Stortinget at amerikanske selskaper har tilgang på mer person-

at hun ble gjort klar over feilen.

«Det er alvorlig at informasjonen som kommer på mitt bord ikke er korrekt», svarte Aasland til Morgenbladet.

Politisk press

Van der Velden frykter at miljøene som forsker på kjønn, Midtøsten, politisk ekstremisme og enkelte teknologier er spesielt utsatt.

– Jeg er bekymret for at amerikanske myndigheter kan sette politisk press på ulike forskningsmiljøer, noe som kan føre til selvsensur. Det vil undergrave universitetets rolle i samfunnet, sier professoren.

– I tillegg har UiO studenter og ansatte som er utsatte på grunn av ting som den politiske situasjonen i hjemlandet eller av andre personlige sikkerhetsgrunner.

Nyholt vektlegger at amerikanske myndigheter kan kreve at teknologiselskaper utleverer informasjon.

– President Donald Trump har jo skapt problemer for universitetene i USA, og han er villig til å bruke teknologi som pressmiddel. Det har vi sett når amerikanske selskaper har kuttet digitale tjenester til ansatte i den internasjonale straffedomstolen.

Sikt skriver til Universitas at de jobber med en grundig redegjørelse til Kunnskapsdepartementet angående datasystemet. Grunnet at prosessen er pågående ønsker de ikke å svare på nåværende tidspunkt.

Digital suverenitet nedprioriteres
Nyholt mener også at Kunnskapsde-

partementet bryter med regjeringens egen digitale strategi for perioden 2024 til 2030. Strategien vektlegger blant annet å satse på digital suverenitet og å utvikle norsk digital kompetanse.

Nyholt mener at digital suverenitet burde prioriteres for å ivareta sikkerheten til norske universiteter og høyskoler.

– Å forutsi hva som skjer i USA, er som å stå på været i Trønderlag. Derfor burde vi satse på å ha kontroll over teknologien.

Van der Velden deler Nyholts skepsis til amerikanske myndigheter.

– Alle som har et kritisk perspektiv når det handler om USA eller teknologi, risikerer sanksjoner.

Hun tror at årsaken til dette er at Norges samarbeid med USA har stor politisk påvirkning.

– Skulle Trump forsvinne vil amerikanske teknologibedrifter fortsatt ha mye makt som de ikke vil gi fra seg.

En av hovedgrunnene til at Felles IAM ble valgt i stedet for Cerebrum, var at førstnevnte skal ha vært mer brukervennlig.

– Å velge bort et system som fungerer selv om det koster penger blir feil. Det er viktigere å fokusere på personvern og kontroll over teknologien, mener Nyholt.

Forsknings- og høyere utdanningsminister Sigrun Aasland svarer på e-post at hun er opptatt av å ha en sikker, effektiv og samordnet tjeneste for identitets- og tilgangsstyring, men at det ikke er en ambisjon at

Å forutsi hva som skjer i USA, er som å stå på været blir i Trønderlag

Hege Bae Nyholt, stortingsrepresentant (R)

Norge skal bli fullstendig selvforsynt av digitale tjenester.

«Regjeringen har en tydelig politikk for å sikre digital suverenitet og robusthet som inkluderer amerikansk teknologi.»

Universitas har kontaktet UiO for en kommentar i saken. Universitetet opplyser at de jobber med en risikovurdering av å skifte identitets- og tilgangssystem, og ønsker ikke å svare før vurderingen er ferdig.

Kunnskapsdepartementet hadde ikke anledning til å kommentere saken ytterligere på grunn av ressursmangel i forbindelse med Kong Harald Vs gravferd.

universitas@universitas.no

Fem på gata

– Hva tenker du om at Kunnskapsdepartementet har pålagt UiO å bytte ut sitt egenutviklede IT-system med et system som er utviklet og administrert av amerikanske selskaper?

Luka Chernyshov, 20, matematikkstudent

Jeg har hørt at Frankrike prøver å bytte ut Microsoft med europeiske systemer i Frankrike. Jeg synes at det er enklere sagt enn gjort på grunn av USAs dominans innenfor dette feltet. Jeg ser ikke helt hva som er grunnen til at KD gjør dette. Er dette økonomisk gunstig? For min del lurer jeg på motivasjonen her.

Karoline Egner Granerud, 24, informatikkstudent

Jeg blir jo med en gang litt skeptisk. Spesielt i den tiden vi lever i nå, høres det skummelt ut å skulle *outsource* det bort dit. Det skjer jo mye greier i USA. Det er forståelig at man kjøper utenfra, for det koster mye penger å ha et eget system, men det føles rart at de skal komme og tvinge det på, fremfor å videreutvikle.

Mio Greiner, 20, programmeringsstudent

Ja, det er jo ikke bra at de gjør det. For det første legger man så mye vekt på det å ha et sikkert og selvstendig system. Når UiO, som et av de største utdanningstedene i Norge må gjøre dette her, så viser det at vi ikke har gode løsninger for oss selv. Vi burde heller fokusere på å utvikle egne løsninger i stedet for å betale masse penger for å la amerikanske selskaper håndtere det.

Allesandra Parmeggiani, 21, studerer medier og kommunikasjon

Jeg er skeptisk fordi det jo bryter litt med det vi ønsker for studentene og vårt eget system. Så er det jo litt kontrollerende, men jeg vet ikke om det kommer til å ha fordeler eller ulemper.

Benjamin Lindbjør, 24, sosiologistudent

Jeg synes i utgangspunktet at det er litt suspekt. Det er gode personvernsregler i Norge, men dårligere i USA. Jeg synes personvernet er hovedgrunnen til at dette ikke er så bra. Både at private markedsinteresser får tilgang til dette her, og at en mer og mer autoritær stat kan få tilgang til dette. Jeg tror heller det burde gjøres lokalt.

FOTO: Inne Pedersen

KRITISK: Hege Bae Nyholt, stortingsrepresentant for Rødt, er skeptisk til at UiO må bytte ut et viktig IT-system.

Latter er den beste medisinen

Jonas Bergland balanserer livet som lege og komiker. Det har kostet blod, svette og tårer. Men kanskje ikke helt slik du tror.

Studietid

Tekst Andreas Nesbø
Foto Sigrid Ewing

Mange tror det finnes to kardinalretninger innenfor arbeidslivet, og at vi alle møter veiskillet mellom de to en gang i løpet av våre sene tenår eller tidlig i tjuetåra.

Den éne retningen fører til et liv hvor verden er trygg, forutsigbar og kjedsommelig grå. Den andre retningen er full av fart, spenning og uforutsigbarhet, men fallhøyden er stor. Her er det fort gjort å trække ut i et stup eller kjøre seg fast i en grøft.

Det finnes så klart de som synes veien mot trygghet kan være superspennende og innholdsrik. Det finnes også de som klarer å navigere seg frem mellom stup og grøfter langs usikkerhetens vei.

Så finnes det noen ytterst få som er som Jonas Kinge Bergland. De som klarer å gå rett gjennom veiskillet og over den gjengrodd midtveien. Med én fot som komiker og én fot som lege har han gått denne midtveien siden rundt tusenårsskiftet. Da studerte han ved det medisinske fakultetet ved Universitetet i Oslo, samtidig som han på den ene siden bygde en humorkarriere som skulle gjøre ham til en av landets største komikere.

Hvordan får han det til? Er han en robot? Er han klinisk gal? Kanskje er han ikke like festlig som vi alle har blitt lurt til å tro? Universitas tok i alle fall og ringte Bergland for å finne ut om vi kunne bli litt klokere på saken.

Jonas Kinge Bergland

+ Født 2. april 1978 i Oslo

+ Student fra 1998-2009

+ Studert: Idrett grunnfag og idrettsbiologi på Norges Idrettshøyskole og medisin på Universitetet i Oslo

+ Årets gjennombrudd på komiprisen 2012

+ Er aktuell med soloshowet: På Liv og Død

Kilde: Vestibulum, SIT, EU

Ski og anatomi

– Jeg hadde ikke noe mål eller mening med livet, annet enn at jeg ville bli skiløper da, forklarer Bergland om hvordan han så på livet like etter han hadde gått ut av videregående.

– Da tenkte jeg at idrettshøyskolen sikkert var et lurt sted å starte.

På Kringsjø dyrket Bergland idrettsdrømmen. Men etter å ha tatt faget idrettsbiologi, samt sett OL-drømmen renne ned i vasken, rettet han sin oppmerksomhet innover. Bokstavelig talt.

– Det var både til min egen og alle rundt meg sin store overraskelse, da jeg kom inn på medisin.

Uten at Bergland ble noe mer sikker på om livet hans hadde fått hverken mål eller

Da følte jeg meg mafia

Jonas Bergland,
komiker og lege

mening. Likevel bød studieplasen på sine goder.

– Det ga meg muligheten til å utsette det å finne ut av hva jeg skulle bli enda lengre. Jeg likte jo også statusen som fulgte med, for å være ærlig.

Helt mafia

Samtidig som Bergland gikk i anatomiforelesninger, begynte karrieren hans på humorscenen så smått å bevege på seg...

– I starten kunne det gå flere måneder mellom hver gang jeg ble booka.

... før den plutselig skjøt fart.

– Midt i studiet en gang begynte jeg å få jobber som betalte sånn 5000 kroner. Det syntes jeg var helt voldsomt mye.

Pengene sparte han i et glass på nattbordet.

– Jeg festa jo nesten ingenting. Så jeg følte meg ganske rik.

– Kom det et tidspunkt hvor penga kom inn raskere enn de gikk ut?

– Ja etter hvert som jeg holdt på, kom konvoluttene med cash stadig oftere. Jeg gadd liksom ikke gå i banken med dem hver gang, så til slutt hopa det seg litt opp.

Løsningen ble en sparebøsse tatt rett ut av en nittitalls film om narkolanging.

– Jeg hadde en kassettspiller som jeg ikke brukte, så den fylte jeg med spenn. En dag spurte han jeg bodde

PLAN B: Da skidrømmen måtte gis slipp på, bestemte Jonas Bergland seg for å bli lege i stedet.

med om han kunne låne penger.

– Ja, hvor mye trenger du da? spurte jeg. 40 000 sa han. Jeg trykket eject på kassettspilleren, og ut kom alle pengene mine, akkurat 40 000!

– Helt Scarface.

– Da følte jeg meg mafia.

Griner av lettelse

Bergland jobber i dag som allmennlege. På et tidspunkt så det ut som en mulighet han aldri skulle få.

– Jeg strøyk i allmennmedisin, som betydde at jeg måtte conte. Så strøyk jeg som faen på konteeksamen også. På ellefte semester! Bergland måtte gå semesteret på

nytt.

– På den tida fikk du bare ett forsøk på å ta semesteret om igjen. Strøyk du igjen, måtte du begynne på studiet fra start.

– Hvordan gikk andre forsøk?

– Jeg sto. Jeg husker at jeg ble så letta at jeg fant meg en avsidesliggende krok på Rikshospitalet der jeg satt meg og gråt.

Dum eller lat?

Hva er lærdommen etter så mange år med utdanning? Er det noe i det hele tatt?

– Syns du alle komikere burde studere?

– Nei, det må man få velge selv. Men det hjelper jo på mangfoldet i humoren.

– Så komikere i dag har ikke begynt å bli dummere?

– Nei, det har jeg ikke tenkt, men jeg syns noen av dem er late.

– De kunne tatt ett semester på medisin?

– Ja, for å se hvordan veldig mange mennesker har det, men det er kanskje akkurat det de prøver å unngå.

ANGREP UTAN INNBROT:

Kvifor angrip dei universitet?

TILLIT: Hanne Hugem (23) har framleis tillit til UiO etter angrepa.

TRYGGLEIK: Lothar Fritsch, professor i anvendt informasjonssikkerheit ved Oslomet, åtvarer mot sårbarheiter i den digitale infrastrukturen.

Oslomet registrerer fleire digitale angrep enn før. På kort tid har tre tenestektangrep og råka UiO.

IT

Tekst Olivia Szlage
Foto Shilan Sari

– Tenk deg ein butikk med kjempelang kø. Tusen kundar kjem inn, men 900 av dei har ikkje tenkt å kjøpa noko. Dei står berre i kø og hindrar dei ekte kundane i å koma fram. Til slutt må butikken stengja fordi han ikkje får selt noko.

Slik forklarar Hanne Hugem (23), masterstudent i informasjonssikkerheit ved Universitetet i Oslo (UiO), eit distribuert tenestektangrep, forkortet DDoS.

I staden for falske kundar blir ei nettside bombardert med automatiserte førespurnader. Vanlege brukarar slepp ikkje til.

Universitas skreiv 2. september at fleire norske universitet var råka av dataangrep.

Oslomet opplyser og til Universitas at universitetet har sett ein auke i

talet på digitale angrep det siste året.

Den russlandvennlege hackergruppa *Server Killers* hevda å stå bak fleire av angrepa. UiO hadde allereie blitt råka 29. august. Den 4. september blei òg Feide, den felles påloggingsløysinga i universitets- og høgskulesektoren, råka av eit tenestektangrep.

Til saman har tre av dei siste angrepa påverka UiO. To var retta direkte mot universitetet, medan det tredje råka UiO gjennom Feide.

«Angrepa mot UiO har vore tenestektangrep, ikkje forsøk på innbrot i systema våre. Det er ikkje noko som tyder på at angriparane har fått uautorisert tilgang til interne system eller data ved UiO», skriv IT-direktør Gard Thomassen i ein e-post til Universitas.

Ein digital blokade

Lothar Fritsch er professor i anvendt informasjonssikkerheit ved Oslomet. Han blei ikkje overraska då universiteta blei råka.

– Det trengst veldig lite teknologisk kunnskap for å utføra dette. I prinsippet er alle system sårbare dersom dei ikkje har vern som kan handtera ein slik angrepstrafikk. Eit DDoS-angrep stel ikkje informasjon.

– Det er berre ein blokade. Ingen kan bruka systema slik dei skal.

– *Kvifor angripa eit universitet når ingen data blir stolne?*

Fritsch seier merksmd og irritasjon kan vera ein del av svaret. Universitet kan vera gode mål fordi eit angrep raskt blir synleg for svært

mange.

– Dersom målet er å svekkja tilliten til styresmaktene og irritera flest mogleg, er universiteta eit godt angrepsmål. Då er det hundretusenvis av studentar som kan sitja og tenkja at styresmaktene ikkje får det til.

Hugem peikar på noko av det same.

– Tenestektangrep er ganske enkle angrep. Då er spørsmålet om det er riktig å gi dei så mykje merksmd dersom merksmd er noko av det dei ønskjer.

Ho meiner likevel angrepa kan visa eit taktskifte.

– Før tenkte ein kanskje ikkje at utanlandske aktørar kom til å angripa UiO. No må me vera klare for det.

Meir enn timeplanar

Kva for slags betydning har desse angrepa hatt, og kvifor skjer det?

DDoS-angrep gjer tenester utilgjengelege. Eit faktisk innbrot kan vera langt meir alvorleg.

Universitet og høgskular forvaltar forskingsdata, personopplysningar, teknologi og kunnskap. Det gjer sektoren interessant for kriminelle og statlege aktørar, ifølgje Direktoratet for høgare utdanning og kompetanse (HK-dir).

«Sektoren har tilgang på høgaktuell forskning, avansert teknologi og innovasjonar. Statlege eller statsstøtta aktørar frå mellom anna Kina, Russland og Iran søker aktivt å skaffa seg denne teknologien for å styrka sin eigen posisjon eller omgå sanksjonar», skriv fagdirektør Agnethe Sidselrud i Direktoratet for høgare utdanning og kompetanse (HK-dir).

Ho trekkjer fram forskning innan forsvar, beredskap, energi, helse og maritim teknologi. Universiteta sit òg på store mengder personopplys-

ningar og digitale ressursar.

Sidselrud skriv at det ofte berre skal éin uoppmerksam brukar til før ein trusselaktør får innpass gjennom svindelforsøk eller skadevare.

Studentdata som kjem på avvegar, kan brukast til å kartleggja, svindla eller pressa folk lenge etter sjølve lekkasjen, fortel Fritsch.

– Risikovurderingar av kva dei moglege konsekvensane er dersom ei lekkasje faktisk skjer, er lite utvikla.

Ulikt bilete av utviklinga

Oslomet ser fleire angrep enn før. HK-dir ser ikkje den same utviklinga for sektoren samla.

Avdelingsdirektør Guro Berild opplyser at nettsida til Oslomet blei direkte angripen. Tenester som krev Feide-innlogging blei òg påverka medan Sikt var under angrep. Det

Før tenkte ein kanskje ikkje at utanlandske aktørar kom til å angripa UiO

Hanne Hugem (23), masterstudent i informasjonssikkerheit ved UiO

er ingen teikn på at angriparane fekk eller prøvde å få tilgang til data eller system ved Oslomet.

Oslomet opplyser og at universitetet har sett ein auke i talet på digitale angrep det siste året.

For sektoren samla ser HK-dir inga tilsvarande auke.

«Ifølgje våre data er mengda digitale angrep mot sektoren omtrent den same som i tidlegare år», skriv Sidselrud.

Direktoratet er meir uroa for at angrepa blir meir avanserte. HK-dir meiner kunstig intelligens kan auka

både frekvensen og alvoret i digitale angrep.

Fritsch peikar på same utvikling. – Risikoen no er at kunstig intelligens automatiserer ein del av angrepsarbeidet. Då må ein rekna med at både frekvens og intensitet aukar ei stund framover.

Kjenner risikoen – manglar tiltak

I HK-dir si ferske risikovurdering kjem det fram at tryggingarbeidet ikkje er på plass overalt. Dei fleste institusjonane gjennomfører risiko- og sårbarheitsanalysar, men oppfølginga av konkrete tiltak varierer.

Delar av sektoren manglar òg fullstendige planar for å halda kritiske digitale tenester i gang under alvorlege hendingar. Sidselrud peikar på ressursproblem, avhengigheit av enkeltpersonar og manglande tryggingsoplæring som delar av forklaringa.

Fritsch meiner bemanning er ein sentral del av problemet.

– Alle verksemdar som er underlagde sikkerheitslova, slåst om den same kvalifiserte arbeidskrafta med høg lønn. Me i offentleg sektor fell rett og slett ut av det lønnskappløpet.

Han seier universiteta sit med hundrevis av system som skal drifast og sikrast, samtidig som IT-avdelingane har avgrensa bemanning.

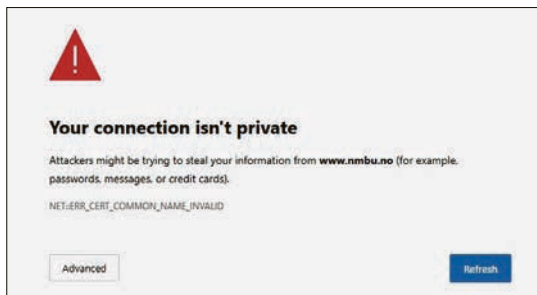
Likevel meiner UiO og HK-dir

at universiteta i utgangspunktet er godt rusta. Oslomet opplyser på si side at universitetet arbeider kontinuerleg med å styrkja tryggingstiltaka og samarbeider med nasjonale fagmiljø om utviklinga i trusselbiletet.

«Inga verksemd kan garantera at ho aldri vil bli råka av alvorlege digitale angrep», skriv Thomassen.

– Ingenting er sikkert. Men så langt har dei klart å oppretthalda tilliten min, seier Hugem.

universitas@universitas.no

ANGREP: Slik såg det ut tirsdag kveld på Oslomet si nettside.

VASKETRØBBEL I SiO-BOLIGER:

Sju vaskemaskiner på 600 studenter

Studenter rapporterer om våte klær, vaskemaskiner i ustand og vann på gulvet. Nå øker SiO prisene på vask.

Studentbolig

Tekst Hanna Solbjør Folstad
Foto Sigrid Ewing

«Gode nyheter alle sammen! Vaskemaskin 1 er også ødelagt! Vi har nå bare fem fungerende maskiner på over tusen studenter. Den vil gjøre klærne dine søkkvåte og fulle av såpe!»

Slike meldinger florerer i de interne facebookgruppene til studentboliger rundt om i Oslo. Nå øker dessuten Studentsamskipnaden SiO prisene på vask, noe som skaper ytterligere furore.

Våte klær og vann på gulvet

– Det er veldig ofte at vaskemaskiner og tørketromler er i ustand. Det kan også være mye vann på gulvet.

Det sier Jonas André Krosby-Sæther (23), som studerer til å bli grunnskolelærer. Han har bodd i SiO-boligene på Carl Berner i fire år. Det har vært problemer med vaskeriene så lenge han har bodd der, sier han.

Han forteller at det jevnlig legges ut klager i facebookgruppa til studenthuset på Carl Berner, og at gruppa er en slags målestokk for

Vi har sju vaskemaskiner på over 600 studenter

Jonas André Krosby-Sæther (23), beboer i Carl Berner studenthus

stemningen i bygget.

«Hvilke maskiner fungerer?» spør en bruker, som får svar om at maskin 8, 9 og 10 er i ustand.

«Har noen opplevd at klærne utvides i vaskemaskina?» spør en annen.

– Tørketromlene er også generelt for dårlige. Tøyet kan være vått etter å ha ligget der i tre timer.

OPPGITT: Jonas Andrè Krosby-Sæther (23) er lei av at vaskemaskinene ikke fungerer.

FRUSTRERT: Frida Cavanzo (23) ber SiO ta tak i problemene raskt.

Det blir varmt, men det blir ikke tørt, forteller Krosby-Sæther.

Frida Cavanzo (23) bor i Grünerløkka studenthus, hvor de også har problemer med vaskeriet. Hun forteller at tørkeprogrammene ofte må settes på gjentatte ganger.

– Jeg har sikkert brukt 50 kroner på å tørke én vask. Det er 50 kroner jeg gjerne skulle brukt på noe annet, sier Cavanzo.

Prisøkningen er ikke problemet
For én uke siden fikk beboerne beskjed om at SiO vil øke prisene i vaskeriet fra 15. oktober.

– Vi fikk en e-post for et par dager siden om at de skulle sette opp prisene. Det er det flere som har reagert på, sier Krosby-Sæther.

«Vilt å kreve mer penger for en vaskeløsning som sjelden vasker rent eller i det hele tatt», skriver en bruker i en av de interne facebookgruppene. Vedkommende oppfordrer videre til å sende klage til SiO.

Det danske firmaet som driver vaskeriet heter PayPerWash, og studentene betaler en fast sum gjennom en app. Prisen for vask økte fra 26 kroner til 26,72 kroner per vask, inkludert såpe, mens tørk økte fra 11,50 kroner til 11,76 kroner.

Krosby-Sæther og Cavanzo er enige i at selve prisøkningen ikke er problemet, men de er likevel ikke fornøyd:

– Én krone til og fra skal gå greit, men det blir som å strø salt i såret når vi allerede er så frustrerte over at maskinene ikke fungerer, understreker Cavanzo.

– Det er signalet det sender om at man skal måtte betale enda mer for et produkt som ikke fungerer som er ille, påpeker Krosby-Sæther.

Sju maskiner på 600 studenter
Ettersom maskinene ofte er i ustand, forteller begge studentene

at det kreves mye planlegging for å sette på en vask.

– Ofte viser det seg at maskiner det står at er ledig på appen, egentlig er ødelagt, sier Krosby-Sæther.

De understreker også at det er for få maskiner på antall beboere.

– Sist jeg vasket klær var fem maskiner i ustand. Da har vi seks eller sju vaskemaskiner som fungerer på 600 mennesker. Da er det jo ikke alltid man får vasket klær.

– Jeg tror vi har ti maskiner og ti tørketromler. La oss si at kun

Bare samle opp skittentøyet deres, så ordner mamma det!

Frida Cavanzo (23), beboer i Grünerløkka studenthus

fem har fungert til tider. Og så er det hva da, 230 stykker som bor i blokka, sier Cavanzo.

– Det er få maskiner på mange mennesker.

Må vaske i Asker

Cavanzo forteller at hun flere ganger har vært nødt til å sende klærne sine hjem til foreldrene i Asker for å få dem vasket.

– Jeg har tatt med meg hele skittentøysbagen min og levert den på kontoret til mamma. Da vasker hun klærne for meg, og jeg får dem tilbake uka etterpå.

Cavanzo føler seg likevel heldig som har muligheten til å vaske klær hjemme.

– For de som ikke har nærboende foreldre må det være drittfrustrerende, sier Cavanzo.

– Innimellom skulle jeg bare ønske at jeg kunne si til alle i min etasje at «Herregud, bare samle

opp skittentøyet deres, så ordner mamma det!»

Skylder på hverandre

Cavanzo forteller at studentene blir sendt frem og tilbake mellom SiO og PayPerWash når de forsøker å klage.

– PayPerWash sier det er SiOs ansvar, og SiO sier det motsatte. Man betaler jo leie med vaskeri inkludert, og når det ikke fungerer, så er jo det en del av kontrakten som blir brutt, påpeker Cavanzo.

Etter mye masing og utsettelse forteller Cavanzo at PayPerWash sendte folk fra Danmark for å fikse det som var ødelagt.

– Når de først kom fikset de kanskje ett av fem problemer.

«Det er PayPerWash som står for service på vaskeriene, og som håndterer slike henvendelser. Vi er gjort oppmerksomme på forholdene som er beskrevet og følger PayPerWash tett opp» skriver Håvard Staff Brenno, boligdirektør i SiO, i en mail til Universitas.

PayPerWash henviser til SiO når Universitas presenterer påstandene.

Flytte fra problemet

– Det handler ikke om hvem sin skyld det er. De må jo snakke sammen. Det er åpenbart at det er noe i kommunikasjonen som ikke fungerer mellom partene, sier Cavanzo.

Krosby-Sæther forteller at han og samboeren leter etter leilighet uten felles vaskeri når de snart skal flytte fra SiO-boligen.

– Det er jo på grunn av opplevelsene vi har hatt her.

Cavanzo ber SiO ta tak i problemet.

– Fiks det så fort som mulig! Det er utrolig irriterende å betale for en tjeneste som ikke fungerer, avslutter Cavanzo.

Tilbudsguiden

AVIS

Pen sum for studenter:

MORGENBLADET

10 uker for 10 kroner

Deretter 50 % studentrabatt

Bestill på morgenbladet.no/student

MUSEUM

Astrup Fearnley Museet

U25-medlemskap 190,-
Studentbillett 100,-
Under 20 Gratis

KULTUR

Sentralen

Hos oss arrangeres det hundrevis av arrangementer i løpet av året.

Konsert, klubb og musikk
Kunst, teater og dans
Quiz, sosialt og kreativt
Boklanseringer, lanseringer, samtaler og utstillinger
Festivaler
Åpen mikrofon

STUDENTBOLIG

ANKER STUDENTBOLIG

På leting etter et nytt hjem?

www.ankerstudentbolig.no

KLATRESENTER

Gratis leie av utstyr hver

Studietorsdag

OSLO KLATRESENTER

VI HAR STUDENTRABATT!

LYD- OG LYSUTLEIE

Skal du ha fest?

Utleie av:

- Lyd
- Lys
- Aktivitetsleker
- ute/innekino
- Sceneteknisk
- Silent Disco

10% Student rabatt

DJ BOOKING NORGE AS

www.djb.no

Allt av artister og underholdere

HÅRFJERNING - LASER

OSLO LASERKLINIKK

STUDENTRABATT – Hver time, hele året!

Profesjonelle hud- og laserbehandlinger utført av lege og helsepersonell med 20+ års erfaring.

Behandlinger: Laser hårfjerning, Pigmentflekker & blodkar, Akne & aknearr, Hudforynelse, Alle typer injeksjoner, Fjerning av føflekker, fettkuler og andre utvekster, Fjerning av uønskede tatoveringer

☛ Egne studentpriser + ekstra rabatt på flere behandlinger!

Trygt, moderne og prisvennlig – midt i Oslo.

Hegdehaugsveien 1, 0352 Oslo

www.oslolaserklinikk.no

473 75 218

TRENING

TRENING MED MENING

Vi tilbyr:

- Treningsstudio
- Thai Boksing
- Boksing
- Yoga, HIIT
- PT, Badstue

OSLOs MEST KOMPLETTE STUDENT MEDLEMSKAP

480kr / 12mnd

ALLE TIDER + BADSTUE

20% STUDENTRABATT

Mandalls Gate 18, Oslo

trinityclub.no

kundeservice@trinityclub.no

KINO

CINEMATEKET

MÅNEDENS FILM

AKIRA KUROSAWAS IKIRU

BADSTU

Student-torsdag på LANGKAIA!

Student-torsdag hele året, kl. 11.30 og 13.00

95 kr for medlemmer
195 kr for ikke-medlemmer

www.oslobadstuforening.no

GEN-Z-AKTIVISTER: Wanjira Wanjiru (31), Thuane Nascimento (28) og Lauren Maunus (28) er enige om at det er mer som samler dem enn som skiller dem fra hverandre.

– Gen Z hjelper folk å ta til gatene

Gen Z-bevegelser dukket opp over hele verden i 2025. Aktivistene bak bevegelsene ønsker sterkere global solidaritet.

Gen Z-aktivister

Tekst Nora Geiran Dingstad og Ella Jørgenvåg Svendsen
Foto Ella Jørgenvåg Svendsen

– Dette har vært en pause fra den daglige kampen mot undertrykkelse, sier kenyanske Wanjira Wanjiru (31) til Universitas.

I 2024 og 2025 okkuperte unge i hennes hjemland gater og offentlige kontorer som svar på det de mente var dårlig økonomisk styring, og for å få slutt på en årrekke med statlig undertrykkelse. Demonstrantene ble møtt med vold fra politiet, bortføringer og arrestasjoner.

I forrige uke var Wanjiru én av 14 aktivister fra Kenya, Nepal, USA, Brasil og Serbia som møttes på Nobels Fredssenter i forbindelse med Nobel Peace Conference 2026. Målet med møtet var å utforske hva aktivistene hadde til felles og å bygge nettverk for å jobbe sammen for å løse utfordringene sine.

– Personlig trengte jeg virkelig denne pausen. Vi har kunnet bruke tid på å reflektere og snakke sammen, sier Wanjiru.

Støtter demokratibevegelser
Felles for de 14 aktivistene er at de har organisert Gen Z-bevegelser som kjemper for demokrati i hjemlandene sine. Da den vene-

zuelanske opposisjonspolitikeren Maria Corina Machado vant fredsprisen i 2025, ønsket Nobels Fredssenter å støtte demokratibevegelser internasjonalt, forteller informasjonsansvarlig Ingvill Bryn Rambøl.

– Det var tydelig at vi er i en situasjon hvor demokratiet er mer utfordret enn på lenge. Det blir stadig færre liberale demokratier i verden, og flere autokratier, samtidig som finansiering og penge- støtte forsvinner. Så dette var en mulighet til å bidra med noe.

Tall fra Varieties of Democracy (Vdem) peker på det samme. I 2025 levde 74 prosent av verdens befolkning i autokratier. Kun syv prosent levde i liberale demokratier. Nesten alle demokratifaktorer som Vdem måler, har sunket de siste ti årene.

I 2025 oppstod protester og bevegelser ledet av Gen Z, altså unge født mellom 1997 og 2012, i flere

land.

– Gen Z-erne var i 2025 en drivkraft for demokrati, som har vært ute i gatene og protestert for å kjempe for de verdiene som er en del av demokratiet, sier Rambøl.

Noen av fellesdriverne for bevegelsene er mangel på muligheter, korrupsjon, økonomisk ulikhet og regimer som ikke tar ansvar.

Frykter borgerkrig
Wanjiru beskriver et Kenya som blir stadig mer autoritært. Hun frykter at landet hennes vil ende i borgerkrig ved presidentvalget neste år.

– Vi er sikre på at vi ikke kommer til å tolerere en ny presidentperiode der landet styres av noen som dreper oss. «Du kan ikke drepe oss og lede oss» har vært et motto for Gen Z i Kenya, sier Wanjiru.

Nobel Peace Conference 2026

- + Konferansen arrangeres hvert år for å hedre den siste fredsprisvinneren.
- + I 2025 vant Maria Corina Machado fredsprisen for sin kamp for demokrati i Venezuela.
- + Nobels Fredssenter har derfor arbeidet med demokrati siden det ble kjent at hun fikk prisen.
- + Gen Z-aktivistene har blitt viktige aktører i kampen for demokrati i flere land.
- + De ble invitert til konferansen for å finne ut hva demokratibevegelser trenger for å lykkes.

Gen Z-bevegelsen hun jobber med, forbereder seg nå til valget ved å mobilisere befolkningen til å stemme.

– Det neste året vil bli en interessant maktkamp mellom folket og staten.

Lauren Maunus (28) fra USA deltok også på møtet mellom aktivistene. Hun kjenner seg igjen i at avstanden mellom statsapparatet og folket er stor.

– Systemet vårt ble laget av og for hvite menn for 250 år siden. Det har nesten ikke endret seg, og vi ser sjeldent at folkets makt faktisk blir til politiske seiere. Når vi har så få eksempler å vise til, er det vanskeligere å inspirere andre til kollektiv handling, mener hun.

– Jobber for endring

– Dette har vært et sted hvor de har kunnet utveksle erfaringer og lære av hverandre for å se hva de har til felles og hvordan de kan jobbe sammen, sier Ivan Marovic, daglig leder for Center for Non-violent Conflict Research i Washington DC.

Han var aktivist i Serbia på 90-tallet og del av en ungdomsbevegelse som var med på å velte daværende president Slobodan Milosevic i år 2000. I 1999 ble Mi-

losevic tiltalt for forbrytelser mot menneskeheten, blant annet for å ha fordrevet 740 000 albanere i forbindelse med Kosovokrigen.

Under forrige ukes møte fasiliterte Marovic samtaler mellom de unge aktivistene.

– Det handler ikke nødvendigvis om å lære dem hva jeg gjorde, men å hjelpe dem å lære av hverandre og utvikle ideer, sier han.

Gen Z-erne var i 2025 en driving force for demokrati

Ingvill Bryn Rambøl, informasjonsansvarlig ved Nobels Fredssenter

Thuane Nascimento (28) er daglig leder i demokratibevegelsen PerifaConnection, som jobber med å forsvare rettighetene til de som bor i favelaer i Brasil. Hun mener det er flere ting som knytter dagens unge aktivister sammen, og hun ble overrasket over at utfordringene hun fikk høre om fra andre land, er så like de hun opplever selv.

– Jentene som var her fra Kenya fortalte om politivolden de og andre unge hadde opplevd. Det er direkte relatert til problemet vi har i Brasil, sier hun.

Hun mener landene har en felles historie som fortsatt er synlig i dag.

– Koblingen mellom oss stammer fra den samme kolonialismen og volden som medfølger den typen innblanding i landene våre.

Det har stor verdi å høre erfaringer fra andre land, mener hun.

– Ofte kan et problem som vi står ovenfor i mitt land, allerede ha skjedd et annet sted tidligere. Da er det viktig å lære hva som fungerte og ikke og se andres perspektiver, sier hun.

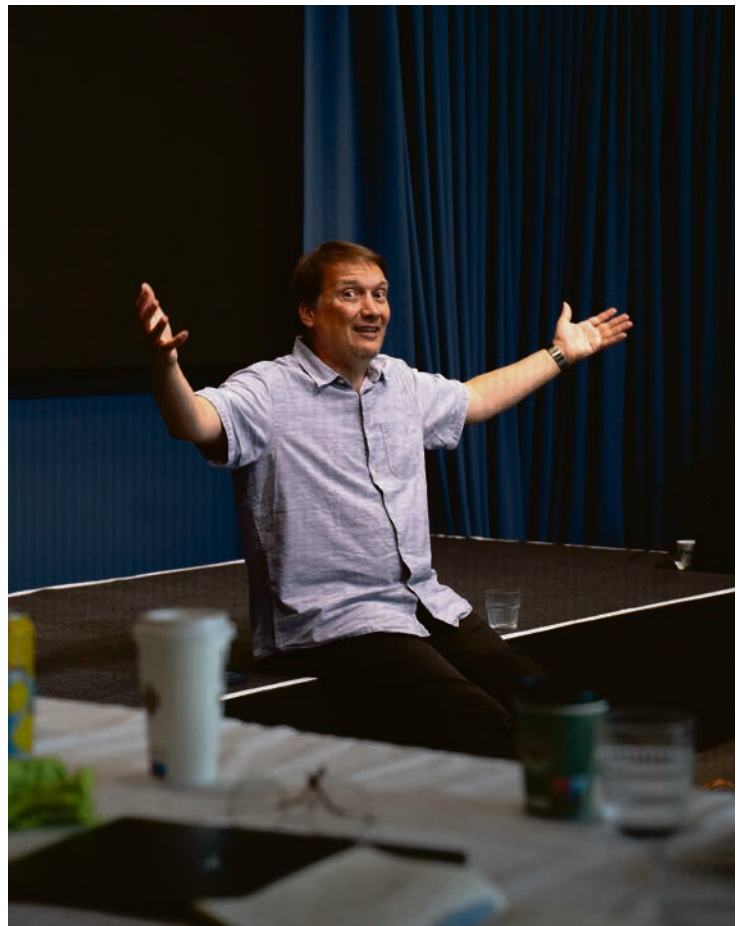
Nascimento opplever at møtet ga henne stor inspirasjon, og at det er mye hun vil ta med hjem til Brasil.

– Det har vært fint å se at det finnes mennesker som handler, skaper bevegelse og jobber for endring.

«Sivil råte»

Marovic påpeker at nettopp det å inspirere andre er en viktig effekt av at Gen Z-aktivistene bruker stemmen sin.

– Mange blir apatiske under

ERFAREN: Ivan Marovic var selv aktivist på 90-tallet. Nå jobber han med utdanning og forskning på sivil motstand.

diktatoriske regimer. De opplever at stemmene deres ikke betyr noe, og at systemet er rigget. I den atmosfæren skapes det en form for «sivil råte» der man slutter å engasjere seg, forteller han og understreker:

– Gen Z-bevegelsen hjelper folk å finne tilbake til politikken, ta til gatene og kreve ansvarlighet av myndighetene, forklarer han.

Han kjenner igjen det unge engasjementet fra da han selv var aktivist på 90-tallet.

– Vi hadde den samme rollen. Vi engasjerte de «vanlige» menneskene, og snudde forventningen om at unge mennesker aldri møter opp og ikke bryr seg.

Likevel har mye endret seg siden 90-tallet, mener han. Å ha et stabilt mediebilde var noe de tok for gitt på den tiden.

– Vi kunne organisere hele mediestrategien vår rundt å få et godt bilde og en tittel på forsiden av papiravisene, og dermed være en del av diskusjonen, forklarer Marovic.

Han fortsetter:

– Nå, i desinformasjonens æra, ville ikke vår mediestrategi fungert. Jeg har lært mye av å høre om Gen Z-aktivistenes strategi på sosiale medier, som i utgangspunktet kjemper mot dem.

Den amerikanske elefanten

Maunus beskriver at det føltes som at det var en elefant i rommet under møtet, og at elefanten var ledelsen i USA.

– Hvis det politiske USA faktisk representerte befolkningen, ville ikke USA hatt den autoritære og fascistiske rollen som vi har fått internasjonalt, og som fremhever fattigdom, ulikhet og økende klimaendringer.

– Det er ikke det folk i USA vil ha. Vi vet at vår sikkerhet er knyttet til sikkerheten til alle på utsiden av våre landegrenser.

For å få til en endring i USA, er det nødvendig med press både fra innsiden og utsiden av landet, mener Maunus.

– Så det å ha muligheten til å bygge relasjoner og tillit er viktig.

– Undertrykkelse kjenner ikke landegrenser

Maunus mener likevel at bevegelsene fra de fem landene har mer til felles enn det som skiller dem fra hverandre.

– Det at vi fortsatt har håp og fortsetter å kjempe på tross av hvor mye vold og undertrykkelse

Vi må begynne å se på oss selv som en stor, global familie

Wanjira Wanjiru (28), Kenya

vi møter, fører til at vi får enda større lyst til å fortsette å kjempe. Vi burde bruke den energien til å skape politikk.

For å få til det er det helt nødvendig å ha solidaritet med hverandre, mener Wanjiru. Hun påpeker at autokratiske ledere jobber sammen på tvers av landegrenser, og hun håper de kan lære av akkurat dette.

– Det er tydelig at undertrykkelse ikke kjenner landegrenser. For meg er det uforståelig at våre handlinger ikke også er transnasjonale. Vi må begynne å se på oss selv som en stor, global familie. Det gjelder spesielt de menneskene som har midler til å gjøre noe med dette.

GEN Z-AKTIVIST: Wanjira Wanjiru (31) engasjerte både tidligere president i Colombia Juan Manuel Santos og journalist Maria Ressa da hun fortalte om sitt arbeid i Kenya. Begge er tidligere vinnere av Nobels Fredspris.

ISLAND:

Frå EU-ja til nei på éin

PÅ JORDET: Høyballane på Island fekk òg vera med i nei-kampanjen.

Unge islendingar var klart positive til nye EU-forhandlingar. Så snudde målingane.

Island

Tekst Olivia Szlage
Foto Shilan Sari

Hólmfríður Kolbrún Gunnarsdóttir legg seg før Island har bestemt seg.

Då den 22 år gamle medisinstudenten sovnar på valkvelden 29. august, ligg ja-sida framfor. Ho reknar med at hennar side har tapt. Då ho vaknar i Reykjavík morgonen etter, har opteljinga snudd.

– Eg blei først overraska. Så blei eg veldig, veldig letta.

52,8 prosent av islendingane stemte nei til å ta opp att medlemskapsforhandlingane med EU. 47,2 prosent stemte ja. Valdeltakinga var 82,6 prosent.

Men fram mot folkerøystinga hadde noko anna skjedd blant dei yngste veljarane.

I juni svara 63 prosent av islendingane mellom 18 og 29 år at dei ville stemma ja. Rett før folkerøystinga var tala nærmast snudde: 60 prosent sa nei. Statsvitar Hafsteinn Birgir Einarsson sa til RÚV (Islands allmennkringkastar) at utviklinga tyda på at nei-kampanjen hadde klart å nå dei unge på oppløpet. Tala er meningsmålingar, ikkje faktiske valresultat fordelte på alder.

Ville berre sjå

På telefon frå Reykjavík snakkar Universitas med Elva María Birgisdóttir (24). Ho blei ferdig med bacheloren i skodespel ved Lista-háskóli Íslands i fjor, og arbeider no som skodespelar.

Ho stemte ja. Men ikkje nødvendigvis fordi ho vil at Island skal bli medlem av EU.

– Heilt ærleg veit eg ikkje om eg hadde sagt ja eller nei til EU til slutt. Men det var ikkje det me stemte over.

– Kvifor røysta du ja da?

– For meg var det berre: Kvifor ikkje sjå?

Islendingane stemte 29. august ikkje over EU-medlemskap, men over om landet skulle ta opp att forhandlingane med EU. Det blei sette på vent etter at ei meir EU-skeptisk regjering tok over i 2013. To år seinare bad regjeringa EU om å ikkje lenger rekna Island som kandidatland. Eit eventuelt medlemskap måtte uansett ha blitt avgjort i ei ny folkerøysting.

For Birgisdóttir handlar eit ja om å få vita kva Island faktisk kunne ha forhandla fram.

– Det kjennest som me treng eit lite spark bak. Det er mange ting i systemet som ikkje er gode nok no.

Ho trekkjer særleg fram kor dyrt det har blitt å vera ung på Is-

NEI-SIA: Hólmfríður Kolbrún Gunnarsdóttir (22) stemte nei.

land. Ho seier det er vanskeleg å kjøpa bustad utan ein partner eller foreldre som kan hjelpa.

Birgisdóttir er ikkje åleine om å kjenna på dyrtida. Ifølgje Statistics Iceland var prisen på å leigja seg ein bustad i Reykjavík i august 5,6 prosent høgare enn året før. Samstundes låg styringsrenta på 8 prosent. OECD har òg peika på mangel på rimelege bustader i ein pressa islandsk bustadmarknad.

Ein dyr genser

Hólmfríður Kolbrún Gunnarsdóttir snakkar med Universitas

på telefon frå Reykjavík. Ho leiar Heimdallur, ungdomsforeininga til det liberalkonservative Sjálfstæðisflokkurinn (Uavhengighetspartiet), i hovudstaden.

– Eg er veldig positiv til EU i seg sjølv. Eg meiner berre ikkje at Island bør vera ein del av det i dag.

– Men kvifor ikkje berre forhandla og sjå kva avtale de kunne fått?

Gunnarsdóttir meiner akkurat det spørsmålet var ja-sida sitt sterkaste argument. Ei venninne samanlikna det med å gå i ein bu-

Eg synest det er vanskeleg å forstå at ein ikkje eingong vil vita kva avtale ein kunne fått

Gjermund Mathisen,
professor i rettsvitenskap

sommar

Det kjennest som me treng eit lite spark bak. Det er mange ting i systemet som ikkje er gode nok

Elva María Birgisdóttir (24), skodespelar

tikk og prøva ein genser før ein bestemmer seg for å kjøpa han. Gunnarsdóttir snur biletet:

– For meg er det meir som om butikken seier at du kan prøva genseren, men du må betala 20 000 islandske kroner for å prøva. Du veit ikkje korleis han ser ut, kva han kostar eller om du eigentleg vil ha han.

Det er kanskje her dei to side- ne snakkar mest forbi kvarandre. Der Birgisdóttir ser forhandlingar som eit uforpliktande «kvi- for ikkje sjá?», ser Gunnarsdóttir sjølve forsøket som ein kostnad Island må ta før landet veit kva forhandlingane faktisk kan enda med. Rekninga, meiner ho, kjem ikkje berre i kroner, men i tid og politisk merksemd eit nytt EU-løp ville teke frå andre saker.

Ho seier at noko endra seg dei siste vekene.

– Folk blei lei. Det var overalt på sosiale medium, i vennegjengar og rundt middagsbordet.

Etter hennar syn falma nysgjer- righeita då nei-sida byrja å argu- mentera for at Island allereie har mykje av det EU kan tilby gjen- nom EØS-avtalen.

– Eit stort ja til EØS

På Handelshøyskolen BI møter Universitas Gjermund Mathisen. Han er professor i rettsvitenskap og har arbeidd med EU- og EØS-rett i mellom anna EU-kommisjonen, Den europeiske romfartsorgani- sasjon (ESA) og EFTA-domstolen.

Birgisdóttir meiner islendingane kunne ha forhandla først og be- stemt seg etterpå. Gunnarsdóttir meiner nye forhandlingar i seg sjølv ville vore det første steget mot medlemskap.

– Kven av dei skildrar røystinga mest presist?

– Eg trur ho som stemte ja, treff betre.

Mathisen understrekar at eit ja til forhandlingar ikkje ville vore eit ja til medlemskap.

– Eg synest det er vanskeleg å forstå at ein ikkje eingong vil vita kva avtalen ein kunne ha fått.

Samtidig meiner han at resulta- tet ikkje først og fremst bør lesast som eit islandsk nei til Europa.

– Dette er jo eit stort ja til EØS.

EØS-avtalen gir islendingane tilgang til den indre marknaden og rett til å bu, arbeida og studera i andre EØS-land. Men Island har ikkje stemmerett når EU vedtek regelverk som seinare blir teke inn i EØS-avtalen.

– Det er eit mykje større demo- kratisk underskot i EØS-avtalen enn i EU. Det er ein del av prisen me betalar for å få alle desse ret- tane utan å vera med, seier Mat- hisen.

– Så kva manglar Island eigent- leg når dei allereie har EØS?

Mathisen trekkjer særleg fram politisk medverknad og euroen. Eit EU-medlemskap ville på sikt kunna opna vegen for at Island bytte ut den islandske krona med euroen.

Att med Liechtenstein

Det som skjer på Island, har òg noko å seia for Noreg.

Noreg, Island og Liechtenstein er i dag dei tre EØS-landa på sida til De europeiske frihandels- forbnd (EFTA). Sveits er òg EFTA- medlem, men står utanfor EØS.

– Då ville Noreg sitja igjen i EØS saman med sin næraste al- lierte, fyrstedømet Liechtenstein.

Han skundar seg å leggja til at Liechtenstein er «ein veldig flott stad». Poenget hans er at Noreg har langt fleire samanfallande in- teresser med Island og dei andre nordiske landa.

Folk blei lei. Det var overalt på sosiale medium, i vennegjengar og rundt middagsbordet

Hólmfríður Kolbrún Gunnarsdóttir (22), medisinstudent

Når Mathisen går frå jussen til si eiga vurdering av resultatet, undrar han seg over dei unge vel- jarane:

– Kor er ungdommens nysgjer- righeit? Vil dei verkeleg gå resten av livet utan å vita kva avtalen kunne ha vore?

På telefon i Reykjavík er Birgis- dóttir mindre sikker på om saka er ferdig.

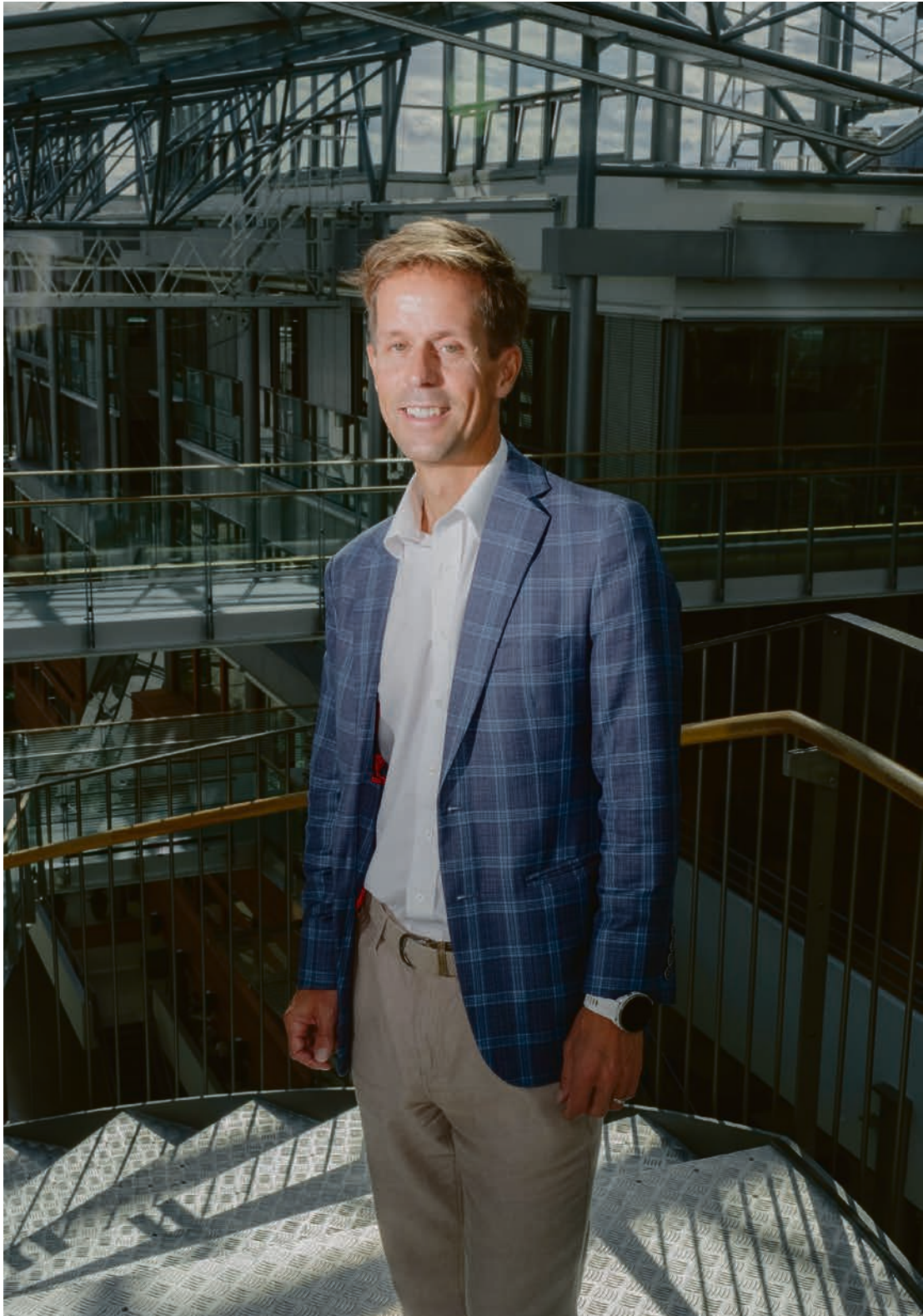
Dersom økonomien og kvar- dagen blir betre, trur ho folk kan konkludera med at Island ikkje trong EU. Dersom det ikkje skjer, kan spørsmålet venda tilbake.

– Då blir folk kanskje litt sánn: Hallo, me må snakka om EU igjen.

universitas@universitas.no

JA-SIA: Elva María Birgisdóttir (24) stemte ja til nye EU-forhandlingar.

PÅ BI: Professor Gjermund Mathisen forklarar kva eit islandsk EU-medlemskap kunne ha betydd for Noreg.

Fra seilbåtturné til

FAST Plass: Båten som Dragsug har brukt på seilbåtturteen sin, har fast plass på Kongen Marina når de ikke er ute på tur.

Humorgruppen Dragsug har byttet ut fuktig sjøluft og trange køyer med de store scenene i hovedstaden. Etter to somre på seilbåtturéné i Norge fortsetter komikerne ferden på land denne høsten.

Humor

Tekst Maria Høgetveit Jølle
Foto Shilan Sari

Ved Kongen Marina i Oslo møter Universitas Sara Hågensen (26), Jonatan Husøy (28) og Hedda Lindgård (28) en solfylt ettermiddag.

– La oss tusle bort til skuta, foreslår Husøy og leder an.

Ingen av dem kan seile, men de er godt kjent i marinaen og kan veien bort til den 37-fots lange, røde seilbåten «Viking». De tre er en del av humorgruppen som kaller seg for Dragsug.

I båten med seks sengeplasser har humorgruppen på åtte brukt sommeren på seilbåtturéné rundt i Norge, med showet deres *Humorhavari 2*.

Ga mersmak

Dragsug startet fjoråret med at kapteinen på skuta, Stijn van Oorschot (28), ringte rundt til ulike venner med en idé om en seilbåtturéné. I tillegg til Husøy, Hågensen og Lindgård, sa Stine Stolpestad (28), Rikke Skindlo (29), Jon Bakke (31) og Gabriel Goujon (26) ja til å bli med.

Med syv ja ble båten hvor van Oorschot bor i dag kjøpt, og gruppen la ut på en lang turné.

– I fjor hadde vi vel 18 show og 25 reisedager. Det ga mersmak, så da gjorde vi det igjen, sier Husøy.

Turen i år gikk langs kysten fra Oslo til Arendal, før de avsluttet

med et show på Vinjerock. Den var litt kortere og mer komprimert enn fjoråret med elleve show på to uker, men like gøy. De kan med nesten hundre prosent sikkerhet garantere at det blir en turné neste sommer også.

Humorgruppen fremfører show som byr på både sang, sketsjer, dans, stand-up og improvisasjon.

– Liker oss best i godvær

Om bord i båten er en omvisning fort unnagjort. Under dekk fyller polaroidbilder og revyplakater de mørke treveggene. I rosa, smale sofaer langs veggene på hver sin side av det avlange rommet setter de seg henslengt ned og føler seg som hjemme.

De sier at de liker seilbåttilværelsen, men legger ikke skjul på at boforholdene krever litt tilvenning.

– Det som er vanskelig, i hvert fall første året, er at vi er så mange. Det er trangt, sier Lindgård.

Med mye godt vær og fine sei-

letapper, har de tre likevel lite å utsette på årets seilturné.

– Man tenker kanskje at dette blir supertrangt og litt klaustrofobisk, men jeg tror det bare tok et par timer før det føltes veldig normalt, sier Hågensen.

De legger heller ikke skjul på at de har vært heldige med været, og at det har gjort seilingen lettere.

– Vi er ikke en stormgruppe, vi er en seilhumortrupp som liker oss best i godvær, sier Husøy. De andre virker enige i påstanden.

– Vi har nok et naivt bilde av hvordan det er å være på seilbåt-

den sin mens de har vært ute på seilas. Der er det lite som skygger for solen, og Hågensen bruker den ene hånden sin til å skjerme øynene. Hun forteller at nesten alle i gruppen ble kjent gjennom en studentrevy i Bergen.

– Det vil jeg si er knutepunktet. Nesten alle har vært innom den og blitt kjent via via, sier Hågensen.

Alle kjenner også kaptein van Oorschot, og de ble ringt av ham før sommeren i fjor. Siden den gang har det trange båtlivet gjort at gruppen har blitt kjent på en helt ny måte.

– Vi har blitt veldig godt kjent med hverandre av å leve sånn. Jeg liker veldig godt at man blir tvunget til å være sammen når man er ute og seiler, sier Hågensen.

Hun forteller at det ikke er så mye

annet å finne på enn å sitte ute på dekk. Det gjør at gruppen har hatt alle typer samtaler og snakket om endeløse temaer.

– Jeg tror den dynamikken vi

Jeg tror den dynamikken vi får på båten, også spiller oss veldig gode på scenen

Sara Hågensen (26)

turné, legger Lindgård til.

Studentrevy som knutepunkt

Oppe på dekk rundt roret har gruppen brukt mesteparten av ti-

Cosmopolite

får på båten, også spiller oss veldig gode på scenen.

Prioriterer å ha det gøy

Sommeren er over og den røde seilbåten er lagt til kai i Oslo, men humorgruppen har fortsatt flere baller i luften.

Hågensen har et halvt år igjen av jusstudiet ved Universitetet i Bergen. Hun sier det kan være vanskelig å kombinere Dragsug med studielivet.

– Jeg sliter med å ha med meg huet. Når jeg sitter på skolen, gjøgles det i hodet til enhver tid. Det er så vanskelig å gjøre noe seriøst hvis jeg vet at jeg skal møte de andre etterpå.

Vi er en seilhumortrupp som liker oss best i godvær

Jonatan Husøy (28)

De fleste i truppen er nylig ferdigutdannet. Husøy ble ferdigutdannet lege i fjor. Lindgård har studert arbeids- og organisasjonspsykologi, har master i entreprenørskap og innovasjon og har det siste året jobbet som frilanser.

– Vi driver med veldig forskjellige ting, og jeg tror alle håndterer det litt ulikt. Noen har mer tid enn andre, men alle har mye greier som gjør at dette blir en prioriteringssak, forteller Husøy.

På spørsmål om hva de skal prioritere til høsten, er alle klare på at de vil lage show og ha det gøy.

GODVÆRSSEILERE: Hverken Sara Hågensen, Jonatan Husøy eller Hedda Lindgård kan seile. Til tross for fire uker til sjøs i fjor måtte Husøy lære seg «den viktige knuten» båtmannsknop på nytt i år.

Nye scener

Forrige uke tok seilhumortruppen med seg sommershowet sitt inn på Cosmopolite Scene i Oslo.

– Vi synes det er så stas! Det er et kjempesprang for oss, sier Hågensen med et stort smil.

På sommerturneen har gruppen vært nødt til å ta med eget utstyr, og de forteller om kvelder hvor de har hatt show foran tolv publikummere. Nå har de nettopp opptrådt foran nesten 500 publikummere på Cosmopolite Scene.

Jeg sliter med å ha med meg huet. Når jeg sitter på skolen, gjøgles det i hodet til enhver tid

Sara Hågensen (26)

– For oss er det jo sjukt. Fordi vi har båret med seg rigg og brukt håndholdte mikrofoner. Vi har liksom ikke fått noe hjelp. Og nå får vi lov til å stå på en scene med mygger, forteller Hågensen engasjert.

På turneen har de selv sendt ut meldinger til spillesteder for å spørre om de kan ha showet sitt der, men nå var det de som ble kontaktet av Cosmopolite Scene.

En båtprofil

– Tror dere at det å være på en seilbåt gjør det lettere å få oppmerksomhet?

– Jeg tror iallfall det fungerte veldig bra da vi startet i fjor. Det er også gøy å dele ting fra båten på sosiale medier, som kanskje gjør at vi får oppmerksomhet, sier Husøy.

Men de tre forteller at veien for Dragsug fremover blir i en noe mindre maritim drakt.

– Nå skal vi for eksempel ha juleshow på Nieu. Så man gjør mer og mer som ikke er liksom på havet, sier Lindgård og legger til:

– Men vi har jo bygget opp den profilen, og har det i bunnen. Det tror jeg absolutt skiller oss litt ut fra andre.

Hågensen synes det er vanskelig å si hva som gjør at noen viser seg frem mer enn andre, men er sikker på at båten har en finger med i spillet for dem.

Konseptet Dragsug startet med seilbåten og turneen, og Husøy forteller at det er det som er basen. Men når båten nå ligger i havn i Oslo resten av året, kommer gruppen til å gjøre andre ting på land.

– Vi er jo *drithappy* med at Dragsug har kommet seg fra båten til Cosmopolite. Så når du spør oss om hvordan høsten skal se ut, tenker jeg bare «hvor blir neste scene», sier Hågensen.

universitas@universitas.no

TETT I TETT: Humorgruppa på åtte har brukt to uker i sommer på en båt med seks sengeplasser. Det blir man godt kjent av, forteller de.

DEBATT

Idé- og debattredaktør: **Albert Randsborg**
albertrandsborg@gmail.com 938 27 476

KJØR DEBATT Hete tips om debatter i andre redaksjoner

For meta for meg

Etter 35 år som statsoverhode døde Kong Harald V fredag 28. august. EU-valgvaken som utgjorde lørdagsplanene mine ble brått kansellert, og regnet pøset ned som en overtydelig metafor. På søndagen fikk vi en dustete problemstilling: Samfunnet virket ganske ferdig med sørginga, men det var lenge til gravferden. Det ble skikkelig rart.

Etter EU-valget på Island ytret nemlig lederen i Senterpartiet (SP) Trygve Slagsvold Vedum seg stolt på Facebook og gratulerte Island med å ha beholdt folkestyret sitt. «Kanskje litt tidlig for feiring?» tenkte jeg, «men veldig ille var det jo ikke».

Så feil kan man faktisk ta. Fort viste det seg at medier og politikere klødde etter noen å kjeft på. Det startet med at generalsekretæren i Høyre Tom Erlend Skaug løp til læreren og anklaget Vedum for å ha brutt reglene. SP avviste selvsagt anklagene. Dette er altså to partier som snakker mot hverandre og er helt uenige om oppfatningen av en hendelse. Hvordan det ikke er akkurat det den politiske borgfreden skulle unngå, skjønner ikke jeg.

Senere blir Miljøpartiet de Grønne også anklaget for å misbruke sørgeperioden ved å lukke nominasjonsmøtet sitt. Norges nyhetsvakuum etter kongens død ble fylt av så mange anklager at det ble saker om at det var så mange anklager (sånn som denne her, for så vidt). Dette ble for meta for meg. Har vi glemt poenget? Det unike med stillheten er jo at man må holde kjeft for å bevare den. Enten dropp hele greia eller gjør det ordentlig.

Til slutt ble det en debatt om hvorvidt partiene på Stortinget bør ha et nytt møte for å diskutere hva det skal være lov å ha debatt om. Hva faen driver vi med?

Jeg er glad for at dette bare skjer et par ganger i livet. Aldri har jeg sett en gjeng med dårligere skuespillere enn Norges toppolitikere: En gjeng som innerst inne, bak det svartkledde eksteriøret, teller ned dagene til de kan kjeft på hverandre igjen, og som leter etter alle mulige smutthull i reglene de lagde for seg selv. Gode nyheter, sørgeperioden er over. Gønn på.

Av AR

Ukas overhørt

«Jeg er ikke interessert i fotball. Jeg er interessert i HamKam.»
rar økonomistudent

«Denne helgen skal jeg på Kulturhuset for aller første gang!»
glad IFO

«Korsfest meg»
litt vel dramatisk journalist

DEBATTREGLER I UNIVERSITAS

- Har du overhørt/lest noe artig/forferdelig/overraskende blant dine medstudenter? Vil du få din mening på trykk i Universitas? Send innlegget ditt på e-post til **debatt@universitas.no** samt på hvilket universitet/hvilken høyskole du overhørte det.
- Alle sitater blir publisert anonymt.
- Vi trykker ikke innlegg som har vært på trykk i andre aviser, eller som er hatske og trakasserende
 - Vi forbeholder oss retten til å forkorte innlegg
 - Frist for innsending av innlegg er søndag kl. 17
 - Legg ved et portrettfoto av deg selv i e-posten
 - Typiske innlegg er mellom 1500 og 2000 tegn, inkludert mellomrom. Lengre innlegg kan vurderes i noen tilfeller

Nå kan vi tenke nytt om de forbanna skolepengene

Utviklingsministeren vil tenke nytt om norsk bistandspolitikk. Da kan han begynne med skolepengene for internasjonale studenter.

ILLUSTRASJON: MARIA MOGENS BØ

Studieavgift

Eva Franko Aas, Leder av Norsk Studentorganisasjon

Det er på tide å stille det åpenbare spørsmålet: Hvorfor oppretter vi først en økonomisk barriere for deretter å bruke offentlige penger på å hjelpe enkelte studenter over den samme barrieren?

Regjeringen vil tenke nytt om norsk utviklingspolitikk. Bra. Da bør de også tørre å tenke nytt om en politikk som allerede har gjort Norge mindre tilgjengelig for studenter fra store deler av verden: studieavgiften for studenter utenfor EU og EØS. For her har vi klart å lage en ganske absurd situasjon.

På den éne siden ønsker Norge å bruke utviklingsmidler på utdanning, kapasitetsbygging og kunnskapssamarbeid. På den andre siden har vi innført skolepenger som gjør det vanskeligere for studenter fra lav- og mellominntektsland å komme til norske universiteter. Så forsøker vi å bøte på problemet med stipendordninger.

Når studieavgiften stenger studenter ute, blir en nærliggende løsning å lage stipendordninger for dem vi likevel ønsker å få hit. Men utviklingsbudsjettet bør ikke bli en omvei rundt en dårlig beslutning i norsk utdanningspolitikk.

Bistandsmidler er knappe. De bør brukes der de faktisk kan bidra til noe mer: styrke høyere utdanningssektoren og forskningsmiljøer, etablere utdanningstilbud for flyktninger og fordrevne og utvikle langsiktige institusjonssamarbeid mellom Norge og lav- og mellominntektsland. Ikke på å betale en regning Norge selv har skrevet ut.

Hvis målet er at flere studenter fra land med lavere inntektsnivå skal kunne studere i Norge, finnes det en langt enklere løsning: Fjern studieavgiften

Hvis målet er at flere studenter fra land med lavere inntektsnivå skal kunne studere i Norge, finnes det en langt enklere løsning: Fjern studieavgiften.

Dette handler ikke om at alle utviklingsutfordringer kan løses ved å invitere studenter til Norge. Det kan de selvfølgelig ikke. Den viktigste kapasitetsbyggingen må skje lokalt, og Norge bør investere mer i tilbud og samarbeid der menneskene faktisk bor. Samtidig er internasjonal studentmobilitet en del av det samme kunnskapsøkosystemet.

Norske universiteter blir bedre av internasjonale studenter. Norske studenter får tilgang til flere perspektiver. Forskningsmiljøer bygger sterkere globale nettverk. Og Norge får relasjoner til mennesker og institusjoner som senere kan få viktige roller i sine hjemland. Da er det merkelig å føre en politikk som aktivt gjør denne utvekslingen vanskeligere.

Den nye utviklingspolitikken gir regjeringen en anledning til å rydde opp. Ikke ved å finne enda en kreativ stipendordning som kan kompensere for studieavgiften. Men ved å erkjenne at utdanningspolitikken og utviklingspolitikken må henge sammen. Norge kan ikke på mandag snakke varmt om kunnskap som motor for utvikling og på tirsdag sende seks- og sju-sifrede studieavgiftskrav til studenter fra landene vi ønsker å samarbeide med.

Så, utviklingsminister: Når dere nå skal tenke nytt, tenk litt større. Bruk bistandspengene på å bygge kunnskap og utdanningsinstitusjoner der behovene er størst. Og la kunnskapsministeren ta seg av regningen Norge selv har skapt. Fjern de forbanna skolepengene!

Flere muligheter for unge er aldri sløsing

Universitas kritiserer byrådet for å være mer opptatt av sløseriombudsmannen enn 70 000 studenter. Det kunne ikke vært mer feil. Få har gjort mer for oslostudentenes økonomi enn dagens blågrønne byråd.

Oslo Byråd

Tejn Rolland, 1. nestleder i Unge Venstre og bystyrerepresentant i Oslo

Det blir kanskje ikke penere tenner av dette, men det blir hjem som vi unge har råd til.

I sin lederartikkel den 27. august anklager Universitas byrådspartiene for å være mer opptatt av sløseriombudsmannen enn titusenvis av byens studenter. Som

svar er det fristende å påpeke at Universitas virker mer opptatt av å være en trofast videreformidler av SVs talepunkter enn å være en reell stemme for unge i Oslo.

Det er for øvrig liten grunn til å tro at sløseriombudsmannen og Oslos studenter er særlig uenige.

Å sikre unge flere muligheter og en bedre hverdagsøkonomi er så langt unna sløsing som man kommer.

Siden Venstre kom inn i byrådskontorene i 2023, har månedskortprisen i Oslo blitt redusert med 460 kroner. Omtrent halvparten av dette finansieres av det blågrønne byrådet i Oslo og halvparten av det rødgrønne flertallet på Stortinget. Forskjellen er

at byrådets priskutt er permanente og de rødgrønnes kun er midlertidige.

Universitas kritiserer også byrådet for å nedprioritere tannhelse og argumenterer med at salget av sukkerholdig energidrikk har økt med 177 prosent. Det er lett å være enig dersom man tror at retten til å chugge Monster og få subsidiert tannbleking er det viktigste politikere kan gjøre for studentlommeboka.

meboka.

Dersom man er en student som bruker mer penger på husleie enn på tannlegebesøk, er det faktisk boligpolitikken som er det viktigste for lommeboka.

Det blågrønne byrådet har tredoblet reguleringstakten i Oslo, fra 1000 boliger i året under de rødgrønne til over 3000 nå. For å sikre flere studentboliger selger byrådet også bygg og tomter direkte til studentboligaktører, blant annet på Tøyen (120 boliger) og på Økern (400 boliger).

På Økern foreslår Venstre nå å bygge et nabolag spesielt for unge. Der kan vi bygge 1000 boliger, spesielt tilpasset førstegangskjøpere, slik at de blir rimeligere å bygge og å kjøpe.

debatt@universitas.no

Dersom man er en student som bruker mer penger på husleie enn på tannlegebesøk, så er det faktisk boligpolitikken som er det viktigste for lommeboka

Kva faen er ein petit?

Debattredaktøren sa han gjerne ville ha ein petit på trykk. Eg sa ja. Det var dumt, for eg visste ikkje kva ein petit var.

Petit

Olivia Szlage, journalist i Universitas

Greitt. Morosamt. Relaterbart. Poeng. Petit. Ferdig. Eg opnar dokumentet. Blink. Blink. Ingen-ting. PC: 19 prosent. På veggen: KOMMA MELLOM TO HEIL-SETNINGAR. På ein annan vegg: endå meir komma. Korrektursjefen har tapetsert redaksjonen med

mine framtidige feil. Korsfest meg for helvete.

Eg spør redaksjonen om idear. Nynorsk! Eg skriv jo nynorsk, så eg kan skriva om nynorsk. Ekstremt originalt! Neste veke skriv August om å heita August. August, baksideredaktøren, har for-

resten heller ingen petitidé. Han har aldri forstått kva ein petit er. Ansvarleg redaktør prøver å forklare: Noko relaterbart, ikkje anbefaling, ikkje åtvaring, ikkje politikk, kanskje eit poeng, kanskje ikkje. Me nikkar. Ingen skjønar ein drit. Han slit med leiaren sjølv. Jævla flott. Redaksjonen går altså kjempebra.

Eg googlar «kva er ein petit». Eg les gamle petitar. Eg spør KI. Lite hjelp der òg. August har no lagt seg i massasjestolen. Faen ta han. Eg vil òg bli knadd til ein idé. Samtidig skal eg skriva ei sak til utanriks om Island, finna islandske kjelder og oppdaga at engel-

sken min i praksis er «Hi! European Union! Young people! Yes! Thank you so much!» Ein annan nyheitssak ventar. Eg har pitcha løk og kamodium i Mjøsa. Kamodium? Kadmium. KADMIUM. Korleis får ein studentperspektiv på kadmium? «Student åt løk, reagerer». Pulitzer.

Eg tek ein snus. Så ein til. Ingenting skjer. Eg byrjar å lura på om eg eigentleg vil bli journalist. Har eg valt feil utdanning? Helst eit yrke der kadmium berre får vera kadmium. Ny snus. Journalist igjen.

PC: 7 prosent. Red Bull. Chugg. Pant. Kven får eigentleg pante-

pengane frå fellesposen? Ny sak? Nei. Fokus. Petit. Teskt. Tekst. TEKST. Kva er ein tekst? Kvifor må han ha struktur? Vinkel? Kva faen var vinkelen min her igjen?

Eg tek ti minutt i massasjestolen. Framleis journalist. Framleis ingen idé. PC: 3 prosent. Red Bull: tom. Snusboksen: kritisk. Kadmium: framleis kadmium. Komma: uavklart. Karriereval: mellombels vidareført.

Petit? Aner ikkje. Publiser faenskapet.

debatt@universitas.no

Øyeblikket

av Gygrid

FORFRISKNINGER: Trippel (n)ytelse.

Ukas sitat:

Nettavisen har blitt woke

Lily Bandehy, tidligere spaltist i Nettavisen til Subjekt

Anmelderredaktør: **Elisa Turcato Bakken**
elisarbakken@gmail.com418 43 948

ANMELDELSER

Universitas anbefaler

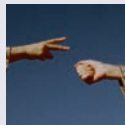

Les Poissons – Figs
Silje Espeviks vokal passer dette nye, mystiske prosjektet meget godt. Samlet skaper bandet en uimotståelig kjemisk blanding.

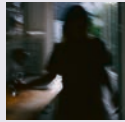

Embla and the Karidotters – CUNTRY
Bare å kaste seg inn i kjerra og omfavne Norges svar på skeiv outlaw-country. For finally it's here!

Universitas advarer

ok oskar – hva om jeg klypte meg
Artisten har allerede rukket å arrangere en slags pop-up hos en stakkars barbershop i Oslo. Klipp deg, bli ferdig. Det er nok nå.

Pikekyss – Henger her
Uholdbar oh-ing, inni en litt generisk tekst, ledet av et ganske tamt pop-riff.

Bok:

Fortiden i frontruten

Mens Peter Schmidt Hagerups hovedkarakter blir forbigått av tiden, bruker han karakteren sin til å analysere både skyggene og lysglimtene i ham.

Enkelhetens Tid

Hva: Roman
Forlag: Tiden
Hvem: Peter Schmidt Hagerup

Enkelhetens tid, Peter Schmidt Hagerups debutroman, skriver seg inn i tradisjonen av unge, mannlige første-personsfortellere med psykiske problemer. At denne boken gjør seg så godt som den gjør, er mye avhengig av forfatterens bevissthet rundt nettopp det.

Boken handler om Johan, en ung billedkunstner, sønn og ekskjæreste. Han bor i et kollektiv han aldri klarer å gjøre til et hjem. Avstanden mellom beste-vennen og ekskjæresten øker ved hvert møte, og fortiden plager ham kontinuerlig. Ved bokens start har nesten alt som skal skje med Johan allerede skjedd. Romanen handler følgelig om hans forsøk på å bearbeide opplevelsene. Slik leses Johan som en mann som er etterlatt av tiden, som gjennom oppveksten stadig har hatt brudd på stabilitet, og som defineres av savn. Når nye brudd åpenbarer seg, er det tøft for ham å håndtere dem.

Kunstnerisk forteller

Dette er en kombinasjon som ikke bare fører til en interessant karakter. Siden Johan også er romanens jeg-forteller, blir boken en spennende leseropplevelse. I deler leses romanen som en dagbok, og Hagerup skyr ikke fra det rå, av og til ukomfortable og personlige, med sin forteller, som beskrivelser av foreldrenes sexliv, deres følgende mangel på det og Johans fantasier om sin fetter, selv om han vet at det er galt.

Dette trekket røper en interessant dobbelthet i Johan. For andre hevder han at det underliggende i folk er uviktig, mens fortellingen hovedsakelig foregår i det indre. Johan fordømmer sin ekskjæreste Ida når hun prøver å grave under overflaten, noe Hagerup problematiserer gjennom denne ironien. Når vi leser om Johans ønske om en lengre utlegning om fortiden med sin mor, er dette satt på spissen. Denne dobbeltheten, hvor Johans indre og ytre fungerer som motpoler i uttrykk, er bærende for romanen.

To sider av samme mann

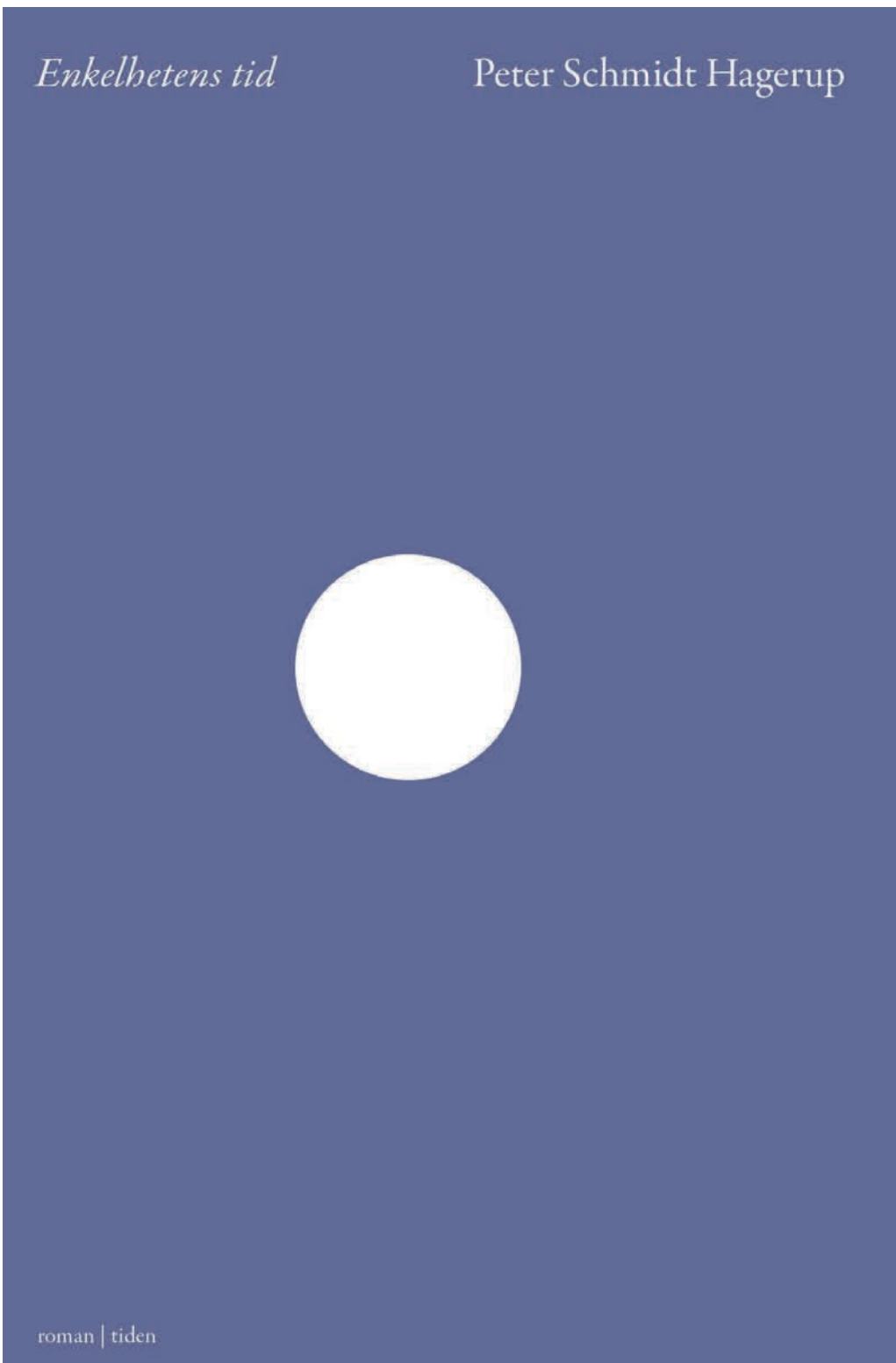
Boken tematiserer blant annet død, savn og usikkerhet. Gjennom Johan klarer debutanten å sette disse tidløse temaene

i nytt lys. For leseren er Johan et åpenbart sensitivt, sansende og følsomt vesen. Mot andre karakterer oppfører han seg derimot innesluttet, tørr og knapp. Siden Johans ytre og indre motsier hverandre, gis leseren ofte to inntrykk av samme karakter: Det Johan egentlig mener eller føler, og hvordan han faktisk handler.

Hagerup bruker også Johan til å utforske kjærlighet. Forholdet til Ida opptar nemlig store deler av Johans indre. Han evner ikke å gi slipp på henne, og prøver noe desperat og nedslått å spore opp det de en gang hadde. Til tross for lengselen evner han verken å lytte eller å forsøke å fikse problemene mellom dem. Forståelsen Johan viser sin mor og hennes følelser, er fraværende i møte med Ida. Hagerup gir to versjoner av kjærligheten: Johan som infantil og egoistisk, og Johan som håpløs romantiker.

Skinrende høydepunkter

Noen av romanens kapitler utmerker seg spesielt. Særlig pausekapittelet «Intermezzo», satt langt i fortiden, er enestående. Johan gir et bakteppe til forskjellige tidspunkter som alle former myten om foreldrene hans. Han forteller om en tur foreldrene tok før han ble født, om da han og moren reiste til samme sted flere år senere, og om en traumatisk hendelse som har vært hintet til gjennomgående i boken. Flere fortellinger fortelles samtidig, uten klare inndelinger, og kapitlet er ved første lesning noe uoversiktlig. Det er vågalt av Hagerup å bryte såpass med sin så langt enkle struktur. Hagerup lar Johan fortelle en mer ikke-lineær fortelling som er lovende, selv om den oppleves en smule upolert. Formelen vil Hagerup trolig kunne returnere til med stor gevinst.

Et annet godt kapittel er bokens siste. Hagerup leverer sitt mest drivende stoff når det veksler mellom en samtale Johan har på telefonen med sin mor, og Johans indre. Under samtalen ligger egentlig fokuset på et barn som lager en snømann, og Johans monologer til seg selv, på nærmest Patrick Bateman-aktig vis, om hvordan man ter seg på restaurant. Kontrastert med den enkle barneleken virker den kompliserte og psykologiske monologen merkelig og ironisk. Kapitlets slutt, hvor Johan roser barnet for verket sitt, er forløsende for karakteren,

nettopp på grunn av det enkle preget.

Enkelhetens Tid er lettest, morsom og rørende. Hagerup har skrevet en strålende debutroman som på grunn av sin forteller oppleves både aktuell og tidløs. Bokens tematiske analyse føles nyansert, noe som også skyldes Johan. Boken skinner på sitt sterkeste når den hopper hurtig mellom perspektiver, og jeg mistenker at det vil være karakteristisk for forfatteren, skulle han skrive mer. Denne anmelderen håper det.

Alvin Eikemo
anmeldelser@universitas.no

FOTO: TIDEN NORSK FORLAG

Ukas anbefaling

Hils på flere folk

Hvem: Alle (spesielt de som hilser lite) Hva: Hils Hvorfor: Det er hyggelig

I køen på butikken, i en fullstappet park, på bar, på buss, hos en nabo, langs en grusvei. Hils på noen. Det er forutinntatt at du slår av en liten prat før selve håndhilsingen kommer, selvfølgelig. Du kan for eksempel si «jeg ser du strikker» dersom du ser noen strikke, eller «jaja, det der var mye god mat» hvis du ser noen kjøpe mye god mat. Deretter kan du igangsette en god, gammaldags håndhils før du går videre

med dagen din. Ikke forvent at du skal få noe tilbake for det. Skjerp deg. Ikke alt handler om å få, få, få. Noe handler om å gi. Gi et par hyggelige ord til noen som streifer deg på livets vei. Kanskje det gjør dem glade, til og med. Kanskje de skriver det i dagboken sin, eller sier det til en venn. Du må også øve deg på det: å dras litt ut av ditt eget hode.

Selma Omdal Ergo, journalist i Universitas

Ukas advarsel

Løsningen er kanskje å bli

Hvem: Byfolk med utfartstrang Hva: Bygda Hvorfor: Den er ikke som du tror

Jeg har gått tilbake til naturen. Helt renessanse, lik-som, sånn som alle byfolk driver å romantisere noe så voldsomt for tiden. Og ja, det er digg å bli kvitt alt bymaset. Ja, jeg får gått mer på tur, luktet på mose, plukket blåbær og sett på sauer. Men, og dette er et stort men: Hva bruker man resten av dagen på når alt dette krysses av lista? Her på bygda er det tynt med

funky cafeer, hippe vinbarer og resten av det konstruerte behovet vi byfolk elsker å fylle tiden vår med. Hvor skal jeg liksom gå for å debriefe dagen derpå med en venn? Hvor skal jeg gå for å minnes på at jeg ikke er det eneste mennesket på denne planeten? Bare millioner av fluer er mitt selskap. Tenk deg om én ekstra gang før du pakker kofferten og drar fra matcha, yoga, klubb og oransjevin.

Selma Omdal Ergo, journalist i Universitas

Film:

En helt vanlig destruktiv hverdag

FOTO: ANDREAS BJØRSETH

På tross av formmessige kvaliteter lykkes ikke regissør Eivind Landsvik med å fortelle oss noe originalt rundt gapet mellom forventninger og realitet.

Lave forventninger

Hva: Dramafilm
Regissør: Eivind Landsvik
Norgespremiere: 11. september
Sett på Oslo Pix Filmfestival 24. - 28. august.

Vi møter den 29 år gamle og relativt anerkjente musikeren Maja, spilt av Marie Ulven (også kjent som artisten Girl in Red). Kunstnerdrømmen, tross suksessen, viser seg å være tøffere enn først antatt. Dårlige lønninger fra strømmetjenester og psykiske problemer fører til at Maja tar en «midlertidig» pause for å jobbe som vikarlærer på en videregående skole. En kjedsommelig og forutsigbar hverdag viser seg å bli en tung psykologisk belastning.

Skildring av stillstand

Spillefilmdebutanten Eivind Landsvik viser god fortellerevne i sin skildring av Majas opplevelse av stillstand. Han gjør dette ved å veksle mellom poetiske,

musikkvideolignende sekvenser med blant annet dansing og musikk, og hverdagslige scener med tørre vitser, filmreferanser og samtaler som ikke går noe sted.

Stilen er en blanding av Terrence Malicks forskjønnede og poetiske filmunivers og *The Office*. Blandingen skildrer Majas stillstand på en måte som gjør meg interessert i henne. I de poetiske sekvensene opplever jeg Maja som en ung kunstner med et sensitivt blikk på omverden. I de hverdagslige scenene derimot, for eksempel når hun tomt betrakter 30 vgs-elever skrive tentamen, opplever jeg henne som resignert og uinspirert. Altså opplever jeg forskjellen mellom Majas romantiske forventninger til

livet, og den hverdagslige, og uforskjønnede realiteten.

Majas mørke sinn skildres også gjennom filmens manglende fremdrift. Man skulle nemlig tro handlingene til Maja skulle få konsekvenser: Hun spytter på brødskiva til en elev og ser henne spise den etterpå, hun ligger med skolens IT-ansvarlig, spilt av Snorre Monsson, midt på lyse dagen, og hun handler klær for flere tusen kroner med moren sitt bankkort.

Ikke noe av dette får konsekvenser eller innvirkning på plottet. Dette setter oss inn i Majas frustrasjon, idet hun desperat forsøker å fremprovosere reaksjoner hos andre og følelser i seg selv, uten at det fører til noe.

Uforløste tråder

Landsvik bruker filmgrepen sine på en god og original måte for å dra seeren inn i Majas sinn. Likevel lykkes han ikke med å samle historien på en slik måte at tematikken oppleves rik og kompleks. En årsak kan være de sprikende, og tidvis vage, retningene filmen tar. Lenge opplever jeg filmen som en meditasjon over dagens Oslo, og de forventningsfulle oljebarnas skuffelser til livet. Men når slutten er så tydelig på hva filmens budskap

og tema er, oppleves mange av de tidligere digresjonene filmen tar, som unøvendige eller overflødige.

Ta for eksempel videregående-eleven Aida, spilt av Embla Stridbeck. Hun er fan av Majas musikk og driver i tillegg med dansing på profesjonelt nivå. Vi ser Aida debutere seksuelt med en gutt i klassen, der det også antydes at hun er skeiv. Vi får musikkvideo-aktige sekvenser av henne i et dansestudio, samt et par scener der hun og Maja reflekterer over livet sammen. Tross tiden på skjermen er det vanskelig å plassere Aida inn i historien og den overordnede tematikken.

Er det en tragisk dimensjon til Aidas kreative ambisjoner, gitt hvordan vi ser det gå med Maja? Er hun et speil av slik Maja pleide å være?

Den samme vagheten er å finne i Majas traume knyttet til en badeulykke hun opplevde som liten jente. Vi vender tilbake til dette minnet to ganger. Men jeg sliter med å se hvordan opplevelsen skal knyttes til resten av filmen.

Komplekse sinnstemninger

Det skal sies at filmen ikke forsøker å følge et klassisk narrativ. Her brukes heller klipp, musikk og bilder til å skildre stemning, miljø og tema. Da er det naturlig at det oppstår mange digresjoner, og at ikke alt skal ha en «funksjon». Tidvis fungerer disse digresjonene godt til å sette oss inn i Majas indre verden, og de gir også filmen et særegent preg.

Men det er dessverre for mange partier i filmen som oppleves overflødige og intetsigende sett i lys av filmens tematikk.

Gjennom sin evne til å bruke bilder, musikk, klipp og narrativ struktur til å skildre depresjon og stillstand på en presis og særegen måte, viser Landsvik dog at han er en regissør å følge med på.

Erik Wensaas

anmeldelser@universitas.no

Kulturkalender uke 37 & 38

11/9 «Korte år, lange dager» av Samir Madad

I 2001 flykter seks år gamle Samir til Norge fra Afghanistan. Kveldens monologfortelling tar utgangspunkt i den to år lange flukten, og hendelser som i senere år har presset seg frem i bevisstheten. Han ser tilbake på hvordan solen skinte gjennom tærne på den gamle familiegården, i kontrast til Oslos kalde og fremmede gater. Fra et slikt perspektiv blir også mer nylige erfaringer bearbeidet gjennom humor og sang. Som det å bo i et kott på Helsfyr og å oppdage hiphop. Utover dette er det verdt å ta en titt på Oslo Fringe sitt program, da denne scene-kunstfestivalen for unge på feltet går av stabelen førstkommande helg.

Hva: Teater (Oslo Fringe festival)
Hvor: Teaterkjelleren
Når: Kl. 19:30 - 20:40

11/9 - 19/9 Ultima - Oslo contemporary music festival

Her er det mye å plukke fra. De komplekse, internasjonale navnene lar seg ikke vente. Festivalen fyller byen og er heldigvis stykket opp i mindre kategorier. Under «elektroniske netter» kan du rive deg i håret til audiovisuelle dj-sett, lokalisert i gamle fabrikklokaler på Tøyen. Blant «gratis arrangementer» kan du bli kjent med med pianist og tidligere nonne, Moder Evgenia, via et selvspillende flygel. Eller høre sanger om frihet og kjærlighet i Camille Norments alkimistiske lydinstallasjoner på Atelier Nord. «Bare støy!» sier seg selv, men den legendariske Merzbow bør likevel trekkes frem. Fanskaren utgjør en nokså djevelsk kult. Kanskje du blir med eller finner en form for klarhet i dette kaoset?

Hva: Festival for samtidsmusikk
Hvor: Oslo
Når: 11. - 19. september

ultima
10.-19. september 2026

16/9 Enkle hytter, rike liv: lærdommen fra Zapffe og Næss

Drømmen om et enklere liv blir ikke mindre med årene, ei heller i vår generasjon. I tillegg har mye av norsk hyttekultur utviklet seg til noe nokså sært. Midt mellom der et sted prøver UiO-professor Dag O. Hessen å finne svar som kan utgjøre en slags motsats til våre akselererende og konsumpregende hverdagsliv. En fin inngang til Nasjonalmuseets pågående utstilling, som handler om arkitekt Wenche Selmer og hennes tilnærming til det bærekraftige.

Hva: Foredrag
Hvor: Nasjonalmuseet
Når: kl 17:30 - 18:30

Kirkos: Ett år senere

I ukens utgave av Universitas har de flittige journalistene dekket relevante nyhetssaker for studentmassen i Oslo og Akershus. Ad-Notam-redaksjonen ble utsendt i samme ærend: for å dekke minnestunden til Carlos Kirkos, ett år etter hans død.

Kirkos har på sine mange måter satt dype spor etter seg. Ett år etter hans bortgang møttes venner, bekjente og andre interesserte for å minnes mannen som ifølge internettet var til stede når Berlinmuren ble bygget, falt og gjenoppbygget.

–Han har vært gjennom mye, forteller arrangør av samlingen Andreas Breman-ger Benjaminsen.

Kirkos var kjent for sitt sterke engasjement i amerikansk politikk. Et engasjement som blant annet innebar å reise rundt på uni-

versiteter og diskutere med studenter. Studentene husker han godt.

–Vi har sendt spørsmål til regjeringen for å få september til å bli omgjort til Kirkostember istedenfor. Vi krysser fingrene for at det går gjennom, forteller Benjaminsen

På den hjemmesnekrede scenen er det montert en laptop som kontinuerlig genererer emosjonelle sanger om Kirkos. Temaene som går igjen er bæring av flammer og nevne av Kirkos’ islamske tro og ære.

Det siste redaksjonen lurer på er hvorvidt eventet har blitt dekket av media. Redaksjonen spør britiske Thomas Robinson.

–Counting or not counting satire magazines?

Ukas studentvin

SMØR PÅ FLESK: En ganske så fet chenin blanc *blend*, som er veldig aromatisk og litt krydret. Det lukter både sitrus, eple og nøtt. Vinen gjør seg nok best sammen med et godt måltid, gjerne noe syrlig og frisk sjømat. Den har en relativt kraftig smak, med preg av honning og modne frukter. Dersom du er av de som foretrekker det veldig smørete preget på hvitvinen din, så er denne rett i din gate.

For flere i panelet ble vinen rett og slett for fet og uinteressant, og det svir litt for mye i lommeboken til at det er verdt det. Er du tilhenger av den mye omtalte chardon-nayen fra Bread & Butter (stemplet som en NPC-vin av panelet), så har du et litt mer interessant og bittelitt rimeligere alternativ. Det er godt, men ingen høydare.

Vinvurderingen skjer i samråd med redaksjonen i Universitas.

Leeuwenkuil Cape White Blend 2025

Pris: 250,00 kroner

Land: Sør-Afrika,

Coastal Region

Alkohol: 12,5 prosent

Gyri Høiset, vinanmelder i Universitas

Total Makeover – Afdeling Grünerløkken

Mitt navn er Heinrich Augustus VII. I sommer opplevde jeg min hittil største sorg. Jeg kom hværken inn på jussen eller NHH i Bergen. Jeg kom derimot inn på mitt tredjevalg på listen: Internasjonale studier på UiO. For å ikke bli mobbet, pekt på og ledd av i min nye hverdag, har jeg måttet flytte fra Admiral Børresens vei til Markveien. Dær min garderobe tidligere har bestått af ypperst vælstand, må jeg nå kle meg ned for å omgå meg med kveget på Øvre Blindern. Det har kommet meg for øret at Fretex Grunerløkken kan hjelpe en mann i nød.

– Hei! Er dette Fretex Grunerløkken?
– Ja, det er det.
– Har dere litt sånn hipsterkonfeksjon?
– Kommer an på hvilke hipsterklær du mener. Altså det er jo Grunerløkka, så vi har litt alternative klær kanskje.
– Jeg har nettopp startet mitt utdannelsesløp på Blindern. Har dere noe prêt-à-porter som minner om det?

– Er det noe mer spesfikt?
– Har dere noen klær som oser av sigaretter?
– Nei. Det ville vi ikke tatt inn.
– Ok, men hva med noen der bærer duft av naturvin?
– Nei.
– Kan dere røyke en sigaret og søle litt oransjevin ved klærene så kan jeg kjøpe dem?
– Det kan vi ikke nei.
– Tilbyr dere DHL Express-levering så jeg mottar dem innen maxi-

mum 12 timer?
– Nei, du må komme innom selv.
– Ok, men kan dem ordne et BLÅ-stempel på jakkeermet?
– Det må du nok ordne selv.
– Vil dem vurdere stillingen deres som total makeover-expert avdeling Grünerløkken?
– Det kommer nok helt an på. Vi har nok ikke tid til overs til det.
– Ok. Vi snällast!

KVISS-KIRIAN

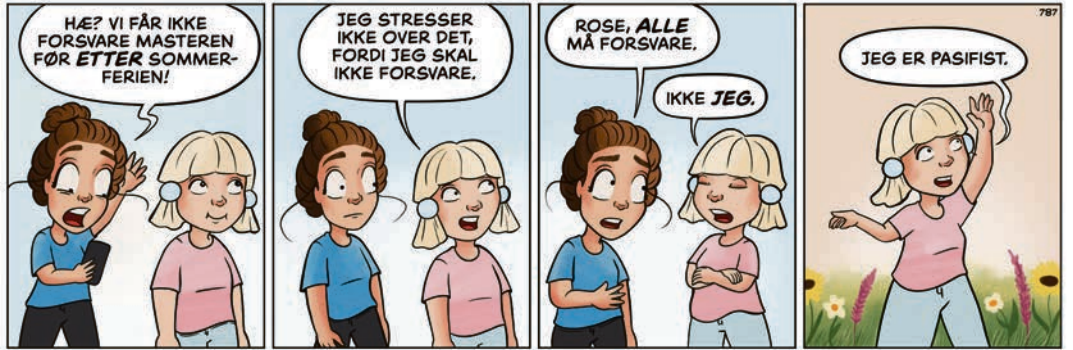
- Hvem er det som nå har tatt over som lagleder i Nytt på Nytt etter Isalill Kolpus?
- Hvilken komiker hadde premiere med standupshowet «Hvis Gud Vil» i forrige uke?
- Hva heter delstaten hvor AfD nylig fikk 43,8 prosent av stemmene?
- Hvilket land var det eneste som stemte mot det nye verdenskartet vedtatt av FN som bedre viser kontinentenes sanne størrelse?
- Hva er det argentinerne kaller Falklandsøyene?
- I hvilket år ble Ekofisk-feltet påvist?
- Og i hvilket år skjedde Alexander Kiel-land-ulykken?
- Hvilke av disse stedene er IKKE nevnt i Lillebjørn Nilsen sin «God Natt Oslo»: Schønninggate, Vippetangen, Bjerregaards gate eller Enerhaugen?
- Fra hvilken serie kommer Harald Eia sin «Oslolosen»-karakter?
- Hva heter ordføreren i Oslo?
- Hvor mange fylker er det i Norge?
- Jostedalsbreen er Norges største isbre,

- men hva heter den nest største?
- Hva er det norske navnet på mammuten i Istid-filmene?
 - På hvilken tid av året er jorden lengst unna solen?
 - Hva er den mest lyssterke stjernen på nattehimmelen?
 - Hva er LIGO-observatoriet laget for å måle?
 - Hvilken forfatter står bak bøker som *Dance Dance Dance*, *A Wild Sheep Chase* og *Hard-boiled Wonderland and the End of The World*?
 - Hvem har skrevet boken *Les Misérables*?
 - Hvilket år er det snakk om? Nintendo Wii kommer ut på markedet, Ban Ki-moon blir valgt til ny generalsekretær i FN, Liverpool vinner FA-cupen, Fernando Alonso vinner førermesterskapet i Formel 1, og James Brown dør.
 - Hva forbinder disse? Malala Yousafzai; Lawrence Bragg; Frederick Banting; Frédéric Joliot; Rudyard Kipling.

av Kirian Helgeby, kvissmaster i Universitas

Tegneserie

SVAR/DOM

- 0–4. Exphil på Bali:** Du kombinerer chillie studier med sol og klamydia, og tar livet med ro. Det vises.
- 5–9. AST1010 – Astronomi:** Du er smart nok til å utnytte systemet som gratispassasjer, men dessverre stopper det der.
- 10–14. Juss:** Dette var bra, men det rakk ikke helt til topps ... Syt litt på Jodel.
- 15–20. Honours:** WOW! Du er sååå flink!!! Gratulerer! Men så er det kanskje ikke så rart, siden du har egen seksjon i biblioteket?

1. Kristine Grændsen, 2. Galvan Mehdi, 3. Sachsen-Anhalt, 4. USA, 5. Las Malvinas, 6. 1969, Phillips Petroleum Informerte myndighetene 23. desember, 7. 1980, 8. Bjerregaards gate, 9. Ut i vår hage, 10. Anne Lindboe, 11. 15, 12. Vestre Svartsen, 13. Manny, 14. Sommeren, mer spesifikt tidlig juli (rundt to uker etter sommerferien), Arstidene er derimot forårsaket av jordens helning, 15. Sirius, 16. Gravitasjonsbølger, 17. Haruki Murakami, 18. Victor Hugo, 19. 2006, 20. Yngste nobelprisvinnere innenfor hver disiplin. De mottok prisen i henholdsvis fred, fysikk, fysiologi eller medisin, kjemi og litteratur.

av Tegneserie-Linn